

Stockholms stads byggnadsnämnd.

Byggnadsnämnden.

Stadshuset, 3 tr. (postadress: postfack, Stockholm 1); t. 54 05 00 (växel); sessionsal: Hantverkargatan 3; sammanträdes-tider: i regel andra och fjärde onsdagen i varje månad kl. 15.

Byggnadsordningarna för Stockholm av 1725, 1736, 1763 m. fl. är hava efter hand blivit avlösta av nya författningar i enlighet med utvecklingens krav.

Uppsikten över den enskilda byggnadsverksamheten samt tomtregleringen i huvudstaden handhades tidigare av magistratens byggnings- och ämbetskollegium samt från år 1849 av dettas arvtagare handels- och ekonomikollegiet. En stadsingenjör hade tillsatts redan år 1636 och den förste stadsarkitekten, Nikodemus Tessin d. ä., utnämndes år 1661.

Närmaste inseendet över byggnadsverksamheten i staden utövas från år 1875 av *Stockholms stads byggnadsnämnd*.

I anledning av därom väckt motion beslöto stadsfullmäktige år 1909 uppdraga åt drätsel-nämndens första avdelning och byggnadsnämnden att efter utredning genom en kommitté (stadsplanekommissionen), bestående av två ledamöter av vardera av bemälda myndigheter, stadens byggnadschef, stadsingenjören, stadsarkitekten, en av kommittén adjungerad, i stadsplanefrågor särskilt sakkunnig person samt tre av stadsfullmäktige utsedda personer, gemensamt uppgöra förslag till revision av stadsplanerna för det dåvarande stadsområdet, särskilt i syfte att befrämja utnyttjandet av stadens gaturerlingsfastigheter. År 1912 uppdrogo stadsfullmäktige åt stadsplanekommissionen att uppgöra förslag till stadsplaner för de tätt bebyggda samhällena inom dåvarande Brännkyrka socken, ävensom plan till huvudtrafikleder dem emellan.

Stadsplanekommissionens arbete utsträcktes emellertid så småningom från dess ursprungliga uppgift, exploaterandet av stadens gaturerlingsfastigheter, till att avse stadsområdets planering överhuvud. Med hänsyn härtill beslöto stadsfullmäktige den 6 december 1920 att fr. o. m. 1921 ersätta stadsplanekommissionen med en självständig förvaltningsnämnd, Stockholms stads stadsplanenämnd. År 1925 överflyttades ytterligare till nämnden handläggningen av vissa av de trafikärenden, som dessförinnan handhafs av den av stadsfullmäktige tidigare tillsatta trafikkommissionen, vilken samtidigt därmed upphörde.

Då den rådande uppdelningen av plan- och

byggnadsfrågornas behandling på dels en byggnadsnämnd och dels en stadsplanenämnd visat sig vara förenad med olägenheter, uppdrog stadskollegiet hösten 1951 åt stadskansliets organisationsavdelning att utreda frågan om en lämpligare organisation av stadsplaneväsendet i Stockholm. Sedan sådan utredning verkstälts, beslöto fullmäktige den 11 januari 1954 att stadsplanenämnden och byggnadsnämnden skulle sammanföras till en gemensam nämnd, byggnadsnämnden (Utl. 1954: nr 1). Stadsfullmäktige fattade därefter beslut den 7 december 1954 om förvaltningsorganisation under den nya byggnadsnämnden (jfr Utl. 1954: nr 389). Den ändrade organisationen trädde i kraft fr. o. m. år 1955.

Enligt k. byggnadsstadgan den 30 juni 1947, som trädde i kraft den 1 januari 1948, skall byggnadsnämnden övervaka efterlevnaden av byggnadslagen, byggnadsstadgan, stadens byggnadsordning och övriga i staden gällande författningar angående stadens byggnadsväsen samt fullgöra vad enligt berörda författningar ankommer på nämnden, ävensom i övrigt handhava de uppgifter som i laga ordning överlämnas åt nämnden.

Det åligger nämnden bl. a. att med uppmärksamhet följa byggnadsverksamheten och den allmänna utvecklingen i staden och dess omgivning samt låta verkställa erforderliga utredningar rörande de förhållanden, som äro av betydelse för en ändamålsenlig planläggning av stadens område; att ombesörja upprättande eller ändring av generalplan; att tillse att stadsplan i mån av behov upprättas och att åtgärder vidtagas för att erforderliga ändringar i gällande stadsplan må komma till stånd; att uppgöra byggnadsordning samt, då anledning förekommer, upptaga fråga om ändring därav; att handlägga frågor om tomtindelnings eller ändring därav; att öva noggrann tillsyn över byggandet; att övervaka efterlevnaden av gällande nybyggnadsförbud; samt att i allmänhet söka främja en för staden gänelig utveckling av dess bebyggande och för detta ändamål hos vederbörande myndigheter väcka de förslag och göra de framställningar, som finnas nödiga. Nämnden har sålunda att meddela byggnadslov för till-, på- eller ombyggnad, ändring som berör byggnads konstruktion eller lokalers storlek och anordning, användning av byggnad eller del därav till väsentligt annat ändamål än det, vartill den förut varit använd eller som finnes angivet å fastställd ritning, fastighets inhägnande, rivning av byggnad m. m. För vissa allmänna byggnader erfordras dock icke byggnadslov, men nämnden skall bedragsa tillfälle att yttra sig även beträffande så-

dan byggnad. Till nämndens handläggning höra vidare frågor rörande vissa hissar och skyltar.

Nämnden äger meddela föreläggande om borttagande eller ändring av byggnad eller vidtagande av annan åtgärd samt fastställa vite för underlåtenhet att ställa sig föreläggandet till efterrättelse ävensom föreskriva åtgärds vidtagande vid äventyr, att densamma i händelse av tredska verkställas genom nämndens försorg på den tredskaendes bekostnad.

Genom nämndens försorg skall upprättas karta över staden, upptagande de särskilda tomterna och stadsägorna med därå befintliga byggnader. Å karten skall varje nybyggnad, som ej är att anse såsom tillfällig, till sina gränser utmärkas så snart ske kan efter byggnadens uppförande. När byggnad rivits eller nedbrunnit, skall kartan ändras i enlighet därmed.

Nämnden består i enlighet med § 10 i byggnadsstadgan och k. m:s beslut den 23 juli 1954 fr. o. m. den 1 januari 1955 av nio ledamöter och lika många suppleanter med en mandattid av fyra år. Av ledamöterna utser magistraten en jämte en suppleant samt stadsfullmäktige de övriga. Till ledamöter böra utses personer, som kunna antagas vilja främja ett sunt byggnadsväsen och god byggnadskultur i övrigt. I nämnden bör ock praktisk erfarenhet i byggnadsfrågor och därmed sammanhängande spörsmål vara företrädd. Den ledamot magistraten utser bör väljas bland magistratens ledamöter. Vid stadsfullmäktiges beslut om nämndsammanslagningen har förutsatts, att borgarrådet för stadsbyggnadsroteln av fullmäktige alltid väljes till ledamot. Avgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, utses ny ledamot för den tid, som återstått för den avgångne. Nämnden väljer inom sig ordförande och vice ordförande för ett år i sänder, varvid också förutsatts, att borgarrådet för stadsbyggnadsroteln skall utses till ordförande. Vid nämndens sammanträden skall stadsarkitekten vara tillstädes med rättighet att deltaga i överläggningarna men ej i besluten och att, där han det begär, få sin mening antecknad till protokollet, sammaledes gäller ock för i stadens tjänst anställd stadsingenjör, mättningsman, förrättningsman för tomtmätning eller avstyckning eller annan tjänsteman, vilken det åligger att till föredragning hos nämnden bereda inkommande ärende, såvitt angår ärende som berör hans verksamhet.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter för åren 1955—1958 ägde rum den 20 december 1954. Magistratens val av ledamot och suppleant för samma år förrättades den 3 januari 1955.

För förberedande behandling av vissa ärenden kan byggnadsnämnden utse särskilda delegerade.

För tillsynen över hissar har nämnden till sitt biträde särskilda av nämnden förordnade hissbesiktningmän (se sid. 183).

Författningar m. m. Byggnadslag 30 juni

1947 (Kfh 1948: sid. 344), med ändr. K. byggnadsstadga 30 juni 1947 (Kfh 1948: sid. 371), med ändr. K. brev 23 juli 1954 ang. utökning av antalet ledamöter i Stockholms stads byggnadsnämnd (Kf 1954: nr 53). Byggnadsordningen för Stockholms stad 14 nov. 1934, med ändr. (Kfh 1946: sid. 716)¹⁾. Lag 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad, med ändr.

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten 6,096,391 kr. (därav engångs 23,785 kr.); inkomster: driftbudgeten 1,478,000 kr.

Byggnadsnämndens ledamöter

(för åren 1955—1958).

Ordförande.

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande.

Larsson, Yngve G. R., fil. d:r.

Övriga ledamöter.

Hedelius, A. G., rådmän (utsedd av magistraten).

Olsson, Ivar S., direktör, stadsfullm.

Osbjer, Å. A., postkontrollör, stadsfullm.

Ossbahr, C. P., advokat, stadsfullm.

Rosenberg, S. F., handelsträdgårdsmästare, stadsfullm.

Stadig, A. G., ombudsman, stadsfullm.

Thörnlund, J. A. F., redaktör, stadsfullm.

Suppleanter²⁾.

Bengtsson, O. F., direktör.

Danielson, P. G. F., direktör, stadsfullm.

Hallerby, N. E., redaktör, stadsfullm.

Hector, C. H. D. H., rådmän (utsedd av magistraten).

Helin, P. F., fil. mag.

Jönsson, T. J., förbundssekreterare.

Nilsson, Einar M., direktör, stadsfullm.

Severinson, G., direktör.

Sönberg, E. Hj. H., tillsyningsman.

Sekreterare.

Evæus, H. V., byggnadssekreterare (se sid. 179).

¹⁾ Förslag till ny byggnadsordning framlades av byggnadsnämnden år 1950 men har ännu ej prövats av stadsfullmäktige eller överståthållarämbetet.

²⁾ Enligt nämndens beslut skola vid förfall för någon av de av stadsfullmäktige utsedda ledamöterna såsom ersättare inträda: för ordföranden eller någon av ledamöterna hrr Olsson, Stadig och Thörnlund suppleanterna hrr Sönberg, Bengtsson, Severinson, Jönsson, Hallerby, Helin, Danielson och Nilsson för vice ordföranden eller någon av ledamöterna hrr Osbjer och Rosenberg suppleanterna hrr Hallerby, Helin, Danielson, Nilsson, Sönberg, Bengtsson, Severinson och Jönsson; för ledamoten hr Ossbahr suppleanterna hrr Danielson, Nilsson, Hallerby, Helin, Sönberg, Bengtsson, Severinson och Jönsson.

Byggnadsnämndens delegerade.**Byggnadsdelegerade.**

Berglund, H. J., ordf.; Hedellus, A. G.; Osbjör, Å. A.; Ossbahr, C. P.; Stadig, A. G.

Suppleanter: Hallerby, N. E.; Hector, C. H. D. H.; Nilsson, Einar M.; Severinson, G.; Thörnlund, J. A. F.

Tjänstedelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; Danielson, P. G. F.; Larsson, Yngve G. R.

Revisorer.

Gemensamma för fastighetsnämnden m. fl. (se sid. 154).

Byggnadsnämndens namnberedning.

Byggnadsnämnden beslöt år 1920 uppdraga åt en särskild beredning att uppgöra och till nämnden avgiva förslag till namn å gator, allmänna platser och kvarter. Namnberedningen består dels av sex av byggnadsnämnden valda ledamöter, dels av en ledamot vald av skönhetsrådet, dels ock av fastighetsregisterföraren, stadsarkitekten och stadsingenjören. Den 13 mars 1948 beslöt byggnadsnämnden, att mandattiden för de av nämnden valda ledamöterna i beredningen skulle fr. o. m. år 1949 omfatta fyra år. Byggnadsnämndens senaste val av ledamöter, för åren 1953—1956, ägde rum den 16 december 1952.

Ordförande (500 kr.).

* Ek, V. E., f. d. sekreterare.

Övriga ledamöter.

* Ahnlund, N. G., f. d. professor, * Langenfelt, P. G. L. M., fil. d.r., * Staf, N. O. B., stadsarkivarie, * Wanngård, E. S., verkställare, * Wessén, E. G. A., professor (utsedda av byggnadsnämnden); Selling, C. G. A., stadsantikvarie (utsedd av skönhetsrådet); fastighetsregisterföraren; stadsarkitekten; stadsingenjören.

Sekreterare (2,534 kr.).

Schück, A. H., docent.

Registrator (1,083 kr.).

Rasmusson, F. R. F., aktuarie.

Byggnadsnämndens expedition.

Stadshuset, 3 tr., K.; t. 54 05 00 (växel); expeditionstid: 9,30—15 (lördagar och dag före helgdag 9,30—13,30).

Expeditionen förestås av byggnadssekreteraren, vilken bl. a. åligger att föra protokoll vid nämndens och dess delegationers sammanträden,

att uppsätta och expediera beslutade skrivelser, att expediera övriga beslut samt att ombesörja viss luga delgivning m. m. Enligt förordnande av överståthållarämbetet på framställning av nämnden äger byggnadssekreteraren vidare att i nämndens ställe besluta bifall till ansökningar om utfärdande av tillståndsbrev för begagnande av hiss.

Behörlig skriv- och annan personal tillhandahållas byggnadssekreteraren av stadsbyggnadskontorets kanslibyrå.

Byggnadssekreterare (37).

Evæus, H. V.; mottagningstid: 9—11.

Stadsbyggnadskontoret.

Adresser och telefoner: se nedan.

Gemensam postadress: postfack, Stockholm 1.

Stadsfullmäktige beslöt den 7 december 1954, att de tidigare självständiga stadsarkitekt-, stadsingenjör- och stadsplanekontoren skulle sammanföras till ett gemensamt stadsbyggnadskontor med en stadsbyggnadsdirektör som chef (Utl. 1954: nr 389). Stadsbyggnadskontoret utgör nämndens förvaltande och verkställande organ.

Kontoret indelas i: kanslibyrå, utredningsbyrå, stadsplanebyrå, trafikbyrå, byggnadslovsbyrå, byggnadsinspektionsbyrå och stadsmättningsavdelning. I omorganisationsförslaget har förutsatts att på ett senare stadium en längre gående sammanslagning skall ske, innebärande att stadsplanebyrån och trafikbyrån förenas till en planavdelning samt byggnadslovsbyrån och byggnadsinspektionsbyrån till en byggnadsavdelning.

Stadsbyggnadsdirektör (B 22).

Sidenbladh, K. G. E. (förordn. t. o. m. ²⁸/₂ 1961); Hantverkargatan 3; t. 54 03 60 (växel).

Kanslibyrån.

Kanslibyrån ombesörjer registrering och förvaring av nämndens och kontorets handlingar samt expeditiönsarbetet i övrigt, handlägger kamerala ärenden, personalfrågor o. dyl. Genom kanslibyråns försorg hålles utarbetade stadsplane-förslag tillgängliga för granskning. Byrån verkställer i samarbete med övriga avdelningar utredningar i allmänna frågor samt biträder de tekniska avdelningarna i juridiska och administrativa frågor.

Chef (B 13).

Vakant.

Aktuarie (19,740 kr.).

Lönn, G. O., tjl. (se sid. 513).

Förste amanuens (12,816 kr.).

Patterson, E. H.

Kontorsskrivare (13).

Elmgren, Ulla A. L.; stadshuset; t. 54 05 00 (växel). (Tjänstgör hos byggnadsnämndens sekreterare.)

Expeditioner.

Expeditionstid: 9,30—15 (dag före söndag och helgdag 9,30—13).

Aktuarie (26).

Rasmusson, F. R. F.; stadshuset, t. 54 05 00 (växel).

Expeditionen för utrednings- stadsplane- och trafikbyråerna.

Hantverkargatan 3; t. 54 03 60 (växel).

Förste kontorsskrivare (16).

Blücher, f. Larsson, A. Linnéa L.; Adding, f. Östergren, Brita, tjl. (se sid. 156), *tf.* Aspegren, f. Stål, Brita M. V.

Kontorsskrivare (13).

Sjöberg, f. Koltzoff, Barbro E.

Expeditionen för byggnadslovs- och byggnadsinspektionsbyråerna.

Stadshuset; t. 54 05 00 (växel).

Förste kontorsskrivare (16).

Myrberg, Britta M. K.

Kontorsskrivare (13).

Aspegren, f. Stål, Brita M. V., tjl. (se ovan), *tf.* Sundin, f. Leonardsson, Siv E.; Wickman, J. M. (Greta); en vakant, *tf.* Bergström, Brita H.

Expeditionen för stadsmättningsavdelningen.

Stadshuset; t. 54 05 00 (växel).

Förste kontorsskrivare (16).

Axelsson, G. S.; Johansson, f. Sjudin, Margaretha E.

Kamerala sektionen.

Hantverkargatan 3; t. 54 03 60 (växel).

Kamrerare (26).

Parwe, A. B. L., tjl. (se sid. 200), *tf.* Hellström, R. O.

Inköpsdetaljen.

Kontorsassistent (18).

Vakant.

Kontorsskrivare (13).

Parwe, f. Skeppström, Britt L., tjl., *tf.* Eklundh, f. Franzén, Ulla.

Personaldetaljen.

Kontorsskrivare (13).

Skyllberg, Rut M.

TVå *förste expeditionsvakter*, fjorton *kanslibiträden*, sex *expeditionsvakter*, sju *kantorsbiträden*, två *expeditionsvaktsbiträden*.

Utredningsbyrån.

Hantverkargatan 3; t. 54 03 60 (växel).

Byrån har att ombesörja det kvalificerade utredningsarbetet på det tekniska området, som hör hemma under byggnadsnämnden. Huvuduppgifterna under den nu överskådliga framtiden omfatta den översiktliga planeringen, särskilt med sikte på det inre stadsområdet, vilket arbete skall ligga till grund för den följande detaljplaneringen och bebyggelsen.

Förste ingenjör (B 14).

Lundberg, S. I.

Byråarkitekt (33).

Hultman, T. H.

Byråingenjör (33).

Edgren, A. F., tjl., *tf.* Kullström, G. E.

Förste aktuarie (33).

Vakant.

Stadsplanebyrån.

Hantverkargatan 3; t. 54 03 60 (växel)

Stadsplanebyrån ansvarar i första hand för stadens detaljplanering, d. v. s. upprättande av stadsplaner och ändringar därav.

Förste arkitekt (B 14).

Westman, T. G.

Förste byråarkitekter (37).

Uddenberg, H. H.

Stadsplanearkitekt (B 15)

(nuv. inneh. g 25).

Bergentz, T. G.

Förste byråarkitekter (35).

Langendal, A. V.; Karlén, E. B.; Stäck, J. M.

Förste byråarkitekter (27,192 kr.).

Alfreds, B.; en vakant.

Byråarkitekt (33).

Holmgren, P.

Byråarkitekter (25,536—23,748 kr.).

Hedlund, J. H. B.; Deurell, C.-O.; Rosén, N. A.

Arkitekter (31).

Stenby, K. J. B.; Hedlund, J. H. B., tjl. (se sid. 180), *tf.* Åberg, D. N. M.

Arkitekt (28).

Åberg, D. N. M., tjl. (se ovan), *tf.* Folmer, A. E.

Arkitekter (19,116—15,072 kr.).

Hallén, J. R.; Johnsson, T. K.; Jonsson, B. L. E.; en vakant, *tf.* Wikell, T. G. W.; två vakanta.

Biträdande ingenjör (25).

(nuv. inneh. 26).

Lagerheim, K. A. L.

Underingenjör (15,948 kr.).

Holmberg, G. E. G. C., tjl. (se nedan), *tf.* Bäckström, f. Axelsson, Astrid M.

Ritare (19).

Pravitz, J. M. E. (Maja).

Ritare (16).

Höjer, f. Andersson, Elly M.; Welander, U. L. H., tjl. (se nedan), *tf.* Arvsäter, K. K. I.

Förste modellör (16).

Nilsson, Rut M.

Fem *första ritbiträden*, fem *modellörer*, tjugu *ritbiträden*.

Trafikbyrån.

Hantverkargatan 3; t. 54 03 60 (växel).

Trafikbyrån skall inom det egentliga stadsplanearbetets ram tillhandahålla den trafikexpertis, som erfordras vid utarbetande av stadsplaneförslag.

Förste ingenjör (B 14).

af Klercker, C.-H. N.

Förste byråingenjör (35).

Vakant.

Byråingenjörer (33).

Brundin, F., tjl., *tf.* Vikander, J. S.; Larsson, E. O.

Ingenjör (31).

Kullström, G. E., tjl. (se sid. 180), *tf.* Sundqvist, S. Y. H.

Ingenjörer (28).

Meyer, N. S.; Trulsson, K. G. W.; Sundqvist, S. Y. H., tjl. (se ovan); Rosén, N. T. I.; Stigstedt, B. S. B.

Ingenjörer (24,720—14,220 kr.).

Wahlquist, E. V.; Johnsson, S. R.; en vakant.

Biträdande ingenjörer (25).

Wikell, T. G. W., tjl. (se ovan), *tf.* Wäringes, J. R. S.; Stigstedt, B. S. B., tjl. (se ovan), *tf.* Enbrant, E. C. A.; Iwarson, A. N. I.

Biträdande ingenjör (17,784 kr.).

Vakant.

Underingenjörer (23).

Svedlund, A. A.; Enbrant, E. C. A., tjl. (se ovan), *tf.* Holmberg, G. E. G. C.; Öjby, H. E. E.; en vakant, *tf.* Welander, U. L. H.

Ritare (12,816 kr.).

Welander, U. L. H., tjl. (se ovan), *tf.* Svensson, K. D.

Byggnadslovsbyrån.

Stadshuset; t. 54 05 00 (växel).

Byggnadslovsbyrån motsvarar närmast det tidigare stadsarkitektkontorets arkitektavdelning. Byråns huvudsakliga arbetsuppgifter omfattar granskning av ritningar till nybyggnader och ändringar m. m. för meddelande av byggnadslov, frågor om dispens från gällande byggnadsförbud samt besvärssärenden, vissa förelägganden vid överträdelse av gällande författningar samt kontroll över skyltar i den utsträckning författningarna föreskriva.

Vice stadsarkitekt (B 15)

(tillika förordn. stadsarkitekt).

Oelrich, N. E.; mottagningstid: 14—16 (utom onsdagar och lördagar).

Byråarkitekter (33).

Leffler, E.; en vakant.

Arkitekter (31).

Norström, K. G. P.; mottagningstid: 14—16 (lördagar 13—14); en vakant.

Arkitekt (28).

Löndahl, f. Wellenius, Ingrid.

Biträdande ingenjör (25).

Vakant.

Planteringsinspektör (11,568 kr.).

(Deltidstjänst.)

Larsson, B.; mottagningstid: onsdagar—fredagar 14—16.

Färgkonsulent (11,568 kr.).

(Deltidstjänst.)

Aijmer, L. A. T.; t. 50 60 20.

Arkitekt (28).

(Halvtidstjänst.)

Petterson, T. G. W.

Byggnadsinspektionsbyrån.

Stadshuset; t. 54 05 00 (växel).

Byggnadsinspektionsbyrån, som utbrutits ur det gamla stadsarkitektkontoret, har att utföra teknisk granskning av konstruktionsritningar i fråga om beviljade byggnadsföretag, svara för utformandet av tekniska föreskrifter och prövning av byggnadstekniska nyheter, handlägga vissa besvär- och dispensärenden samt vissa förelägganden vid överträdelser av gällande författningar. Genom byråns försorg ombesörjes vidare övervakning på byggnadsplatserna av pågående byggnadsföretag.

Överingenjör (B 17).

Lindqvist, H. Hj. (förordn. t. o. m. ³¹/12 1956);
mottagningstid: 14—16 (ntom lördagar).

Byråingenjör (33).

Lundberg, P. G. B.

Byggnadsinspektör (31).

Dahlberg, G. A.¹⁾; Rustan, A. L.; Kumlien, C. G. V.; Grange, A. D.

Byggnadsinspektörer (28).

Larsson, A. G.; Björkman, C.-O.; Koritz, H.; Magnusson, N.-E. O.; en vakant, *tf.* Wedin, G.

Byggnadsinspektörer (18,720 kr.).

Onno, K. K.; en vakant.

Biträdande ingenjör (17,784 kr.).

Carlquist, C.-A. Å.

Stadsmätningsavdelningen.

Stadshuset; t. 54 05 00 (växel).

Stadsmätningsavdelningen motsvarar det tidigare stadsingenjörskontoret, vartill överförts den tidigare på stadsplanekontoret befintliga mätningsspersonalen.

A magistrens stat fanns tidigare uppförd en stadsingenjör, första gången omnämnd år 1636, vilken efter byggnadsstadgans tillkomst år 1874 överfördes på drätselnämndens första avdelnings stat. Denne övervakade såsom offentlig ämbetsman enskildas tomt- och byggnadsärenden, men var på samma gång drätselövervaltnings tjänsteman. I sin förra egenskap uppar han ersättning enligt taxa. År 1898 uppfördes emellertid stadsingenjörskontoret på stadens stat, varvid dessa sporter indrogos till stadskassan.

Stadsmätningsavdelningen åligger att i enlighet med fastställd instruktion och gällande författningar rörande städernas fastighetsbildning, mätningssväsande och bebyggande, verkställa tomt-

mättnings- och avstyckningsförfattningar samt utarbeta förslag till tomtindelnings, utfärda karta för nybyggnad, verkställa utstakning och kontroll av nybyggnader i såväl höjd- som planläge, gat-, tunnel- och brostakningar samt att utföra de arbeten i övrigt, som ankomma på mättningsman i stad. Vidare åligger det avdelningen att omhändervärd stadens kartverk, därvid avdelningen skall utföra de arbeten, som ligga till grund för upprättande av bladindelade kartverk och kartor för fastighetsbildning, stadsplaner, redovisning av olika slags ledningar samt sådan karta som avses i 2 kap. 7 § byggnadsstadgan, att vidmakthålla, komplettera och i erforderlig utsträckning utvidga över staden upprättade triangelpolygon- och avvägningssnät, att tillhandagå stadens myndigheter med upplysningar, utfärdande av kartkopior m. m. dylikt, att avgiva infordrade yttranden angående stadsplaner, tomtindelnings- och byggnadsärenden samt att till överståthållarämbetet avgiva yttranden i till stadsbyggnadskontoret hänskjutna frågor angående adressnummer.

Alla mätningar, vare sig de utföras för fastighetsbildningen eller för kartverket, äro numera anslutna till stadens triangelnät, vilket upprättades under åren 1907—1911 av den för detta ändamål inrättade triangelmättningsnämnden och sedan väsentligt vidgats.

Stadsområdet har med avseende å fastighetsbildningen uppdelats i särskilda mätningssdistrikt, vart och ett med en mättningsman såsom föreståndare och med åliggande för honom att föredragsvis inom distriktet verkställa förekommande fastighetsbildningsförfattningar och därmed sammanhörande arbeten.

Författningar. K. förordning 17 dec. 1920 ang. sättet för utförande av vissa mättningsarbeten m. m. (mättningsförordning), med ändr. K. kung. 26 juni 1936 med vissa föreskrifter om mätningssväsandet och fastighetsregisterräsendet i rikets städer, med ändr. Mätningstaxa för Stockholm, fastställd av k. m:t 16 jan. 1953 (Kf 1953: nr 3).

Stadsingenjör (B 19).

Jörbeck, B. A. (förordn. t. o. m. ³⁰/12 1956);
mottagningstid: 10—12.

Byrån för fastighetsbildning.

Föreståndare för mättningsdistrikt (33).

Holmberg, S. H. (1:a distr.); Jacobson, B. R. E. (2:a distr.); Stangenberg, G. M. J. J. (3:e distr.); Höök, A. E. I., tjl. (se sid. 183), *tf.* Björkman, C. E. E. (4:e distr.).

Biträdande ingenjörer (25).

Kriström, S. O.; Magnusson, N.-E. O., tjl. (se ovan), *tf.* Dalenius, V. R. A.; Rosengren, L. G. B.; Blomstedt, B.

¹⁾ Nuv. inneh. förste byggnadsinspektör (33).

Konstruktör (21).

Gustavsson, G. R., tjl. (se nedan), *tf.* Pettersson, S. I.

*Mätningsbyrån.**Förste byråingenjör (35).*

Lennerheim, E. J. I. (M.)

Ingenjör (31).

Meisters, P. A.

Ingenjör (28).

ter Schiphorst, J. W.

Biträdande ingenjör (25).

Jaunzems, W.

Underingenjörer (23).

Dahlborg, R. S.; Edlund, A. M.; Rohmer, F. E.; Tranmo, S.; Gustavsson, G. R.

Underingenjör (15,948 kr.).

Bystedt, N. E.

Konstruktör (21).

Lundström, E.

Konstruktör (14,220 kr.).

Rundelius, K. A.

Ritare (19).

Schriwer, f. Holm, Frideborg D. L.

*Kartografiska byrån.**Byråingenjör (33).*

Björkman, C. E. E., tjl. (se sid. 182), *tf.* Höök, A. E. I.¹⁾

Kartograf (25).

Engström, N.-I.

Underingenjörer (23).

Gramén, Å. S.; en vakant.

Ritare (19).

Björk, A. N.

¹⁾ Dessutom personligt lönetillägg med 816 kr.

Ritare (16).

Reiher, f. Hammarbäck, Hulda S.; Brandel, Maria J.; en vakant.

Nitton *mättningsförmän*, femtiosju *mättningsbiträden*, sju *första ritbiträden*, fyrtiofyra *ritbiträden*, en *fotograf*, en *kopist*.

Hissbesiktningsmän.

Enligt k. förordning den 15 oktober 1909 ägde överståthållarämbetet att för inspektion av hissar inom Stockholm (med undantag av de offentliga hissarna) utse särskilda inspektörer och för dem utfärda taxa och instruktion.

Jämlikt nu gällande k. kung. den 25 augusti 1947 om ändrad lydelse av vissa delar av kungörelsen den 3 november 1939 angående anordnande och begagnande samt tillsyn av vissa hissar skall tillsynen över anordning, beskaffenhet och begagnande av hiss i stad, med undantag för statsverkets byggnader, åligga vederbörande byggnadsnämnd samt i övrigt länsstyrelse (tillsynsmyndighet). Kostnaderna för tillsyn av hiss skola gäldas av hissens ägare enligt grunder, som för Stockholm bestämmas av överståthållarämbetet. Byggnadsnämnden meddelade den 28 december 1955 förordnande för nedanstående personer att vara hissbesiktningsmän tills vidare under år 1956.

Författningar. ÖÄ:s kung. 21 mars 1910 med instruktion för de [inspektörer], som ÖÄ utser för tillsyn och besiktning av hissar (Kf 1910: nr 26). ÖÄ:s taxa 20 dec. 1939 å ersättning åt av ÖÄ anlitade hissbesiktningsmän, med ändr. K. kung. 3 nov. 1939 ang. anordnande och begagnande samt tillsyn av vissa hissar, med ändr.

Hissbesiktningsmän.

Steenmark, K. M. A., civilingenjör (för östra distriktet: Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars förs.); t. 61 82 52.

Wrethagen, E., ingenjör (för norra distriktet: Adolf Fredriks, Gustav Vasa, Mattens och Johannes förs. samt förutv. Hötorgsroten av Klara förs.); t. 53 08 18.

Nilsson, K. O. Hj., civilingenjör (för västra distriktet: Jakobs, Kungsholms, St Görans, Essinge, Västerleds, Bromma och Spånga förs.); t. 51 57 23.

Thoræus, E. S., civilingenjör (för södra distriktet: Storkyrkans, Katarina, Sofia, Maria Magdalena, Högalids, Brännkyrka och Enskede förs. samt förutv. Klara kyrkorote); t. 43 89 12.

Stockholms stads gatunämnd och i samband därmed stående institutioner.

Gatunämnden.

Bolinders Plan 3 (postadress: postfach, Stockholm 8); t. 2220 20 (växel). Nämnden sammanträder vanligen första och tredje helgfria onsdagen i varje månad 15,16.

I samband med drätselnämndens ombildning till stadens centrala finansmyndighet (se sid. 136) överflyttades flertalet av de icke direkt finansiella angelägenheter, vilka förut handhafs av drätsel-nämnden, till en nyinrättad nämnd, *Stockholms stads gatunämnd*, vilken trädde i verksamhet den 10 april 1920. Denna nämnd utgör sålunda väsentligen en fortsättning av den förutvarande drätsel-nämndens andra avdelning; dock med den skillnaden att till gatunämnden överförts jäm-väl brandväsendet, vilket förut sorterade under drätsel-nämndens första avdelning, samt vidare att byggnadskontorets arkitektur- och hamnavdelningar samt vattenledningsverket överflyttats till resp. fastighetsnämnden, hamnstyrelsen och industriverksstyrelsen.

Gatunämnden handhar stadens gatu- och parkväsen samt renhållningsväsen och brandför-svar ävensom de övriga angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas. Det åligger nämnden att inom sitt förvaltnings-område lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas. I fråga om gatu- och parkväsendet åligger det nämnden att handhava förvaltningen av stadens gator, torg, planteringar och andra allmänna platser (utom å hamnområden) med därtill hörande anläggningar, såsom viadukter, trappor, avlopp, reningsanläggningar, bekvämlighetsinrättningar m. m.

Under gatunämnden lyda *gatu-kontoret*, som står under chefskap av gatudirektören, och brand-försvaret, vars chef är brand-chefen. Vid nämndens sammanträden äga nämnda förvaltningschefer närvara och var för sitt för-valtningsområde deltaga i överläggningarna, med rätt att därvid framställa förslag och få sina meningar antecknade till protokollet.

Nämnden består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Nämnden utser årligen inom sig en vice ord-förande.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter och suppleanter i nämnden ägde rum den 7 decem-ber 1954 och 12 december 1955.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads gatunämnd, fastställt av ÖÅ 20 nov. 1940, med ändr. (Kf 1940: nr 60, 1954: nr 2).

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten 214,692,110 kr. (därav engångs 447,050 kr.), dessutom förlagsmedel 18,690,800 kr., kapitalbud-geten 14,400,000 kr. (därav engångs 100,000 kr.), låne-medel, i linjen 64,092,000 kr., inom lin-jen 7,535,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 142,695,539 kr., kapitalbudgeten 14,400,000 kr.

Gatunämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

*Ahlén, A. E., civilingenjör, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Fredriksson, S. H., kamrerare.
Karlsson, G. Verner, stationsförmän, stadsfullm.
Keyser, E. R., ingenjör, stadsfullm.
*Mähl, S. E., byggnadsingenjör.
Törnqvist, J. E., kontrollör.

Suppleanter¹⁾.

Andersson, K. Gösta, öververkmästare, stadsfullm.
*Grundström, H., direktör, stadsfullm.

¹⁾ Enligt nämndens beslut skola ordföranden samt ledamöterna hrr Karlsson och Törnqvist vid förfall i första hand ersättas av supplean-terna hrr Landberg, Jonsson och Andersson i nu nämnd ordning, vice ordföranden i första hand av suppleanterna hrr Grundström, Magnusson och Åkesson i nu nämnd ordning, ledamöterna hrr Keyser och Mähl i första hand av suppleanterna hrr Åkesson, Magnusson och Grundström i nu nämnd ordning, ledamoten hr Fredriksson i första hand av suppleanterna hrr Magnusson, Åkesson och Grundström i nu nämnd ordning. I de fall, då denna ordning icke kan upprätthållas, skola suppleanterna inträda i följande ordning: hrr Landberg, Åkesson, Magnusson, Grundström, Jonsson och Andersson.

*Jonsson, W. F., ombudsman.
 Landberg, A., utprovare.
 Magnusson, N. S. B., verkstadsingenjör.
 *Åkesson, N.-H., sjökaptän.

Sekreterare.

Vakant, *tf.* Sahlin, B. S. (se sid. 186).

Gatunämndens delegerade.

Gatunämnden äger mellan sina ledamöter fördela göromålen på sätt lämpligast synes, ävensom uppdraga åt en eller flera av sina ledamöter, såsom särskilda delegerade, eller åt under nämnden lydande förvaltningschefer att handhåva vissa förvaltningsärenden. I enlighet härmed har nämnden beslutit att tillsätta nedanstående specialdelegationer.

Tjänstedelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; Ahlén, A. E.; Fredriksson, S. H.; Magnusson, N. S. B.; Törnqvist, J. E.
Suppleanter: Jonsson, W. F.; Keyser, E. R.

Delegerade för frågor rörande upphandlingar och entreprenader.

Karlsson, G. Verner, ordf.; Keyser, E. R.; Fredriksson, S. H.; Landberg, A.

Suppleanter: Andersson, K. Gösta; Grundström, H.; Åkesson, N.-H.

Delegerade för frågor rörande platsupplåtelse å gatu- och parkmark.

Landberg, A., ordf.; Ahlén, A. E.; Mähl, S. E.
Suppleanter: Jonsson, W. F.; Keyser, E. R.

Byggnadsdelegerade.

Törnqvist, J. E.; Mähl, S. E.; Andersson, K. Gösta.
Suppleanter: Magnusson, N. S. B.; Grundström, H.

Gatunämndens fågelskyddsråd.

Den 2 februari 1942 beslöt stadsfullmäktige bemyndiga gatunämnden att tillkalla högst tre sakkunniga att biträda nämnden i frågor angående fågelvården i Stockholm. Gatunämndens senaste val av sakkunniga ägde rum den 19 januari 1955.

Sakkunniga.

Notini, C.-G., professor, ordf.; Bergman, S., forskningsresande; Linnman, N. H. T., intendent.

Föredragande.

Blom, H. E. M., stadsträdgårdsmästare (se sid. 194).

Gatunämndens trafikråd.

Vid sammanträde den 20 februari 1950 beslöt stadsfullmäktige, med anledning av väckta motioner, att ett särskilt trafikråd för Stockholm skulle inrättas. Rådet skulle hava till uppgift att söka få till stånd ett organiserat samarbete mellan de kommunala organen och de enskilda intressesammanslutningarna på trafikområdet. Samma dag uppdrogo stadsfullmäktige åt gatunämnden att tillsätta ett dylikt trafikråd, bestående av borgarrådet för stadsbyggnadsroteln såsom självskriven ordförande samt ytterligare fjorton ledamöter. De sistnämnda skulle företräda följande kommunala organ och enskilda sammanslutningar: gatukontoret, poliskammaren, skolväsendet, ab. Stockholms spårvägar, Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, Cykelfrämjandet (vardera en representant), kungl. Automobilklubben, Motormännens riksförbund, Motorförarnas helnykterhetsförbund, Svenska motorförbundet, Taxi trafikförening och Stockholms åkeriförening (fem gemensamma representanter) samt slutligen Stockholms automobilförarfackförening, Stockholms transportarbetarefackförening jämte spårvägspersonalens samorganisation (tre gemensamma representanter). Den 6 april 1955 beslöt gatunämnden att utöka trafikrådet med en representant för Stockholms handelskammare. I enlighet med fullmäktiges ovan nämnda beslut har gatunämnden den 30 juni 1954 utsett ledamöter av trafikrådet för tiden intill maj 1956.

Ledamöter¹⁾.

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm., ordf. (självskr.); *Schütz, H. F., gatudirektör, vice ordf. (gatukontoret); *Ahlgren, N., major (Motormännens riksförbund); *Bergsten, A. Hj., chaufför (Stockholms transportarbetarefackförening); *Lidén, P. E. D., droskförare (Stockholms automobilförarfackförening); *Blomquist, K. S., folkskolinspektör (skolväsendet); *Eriksson, J. E. M., f. d. ombudsman (Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande); *Forssellius, E. J. B., ordningspolisintendent (poliskammaren); *Fredriksson, S. H., kamrerare (Motorförarnas helnykterhetsförbund); *Hagardt, S. A. O., direktör (kungl. Automobilklubben); *von Heland, H. C. S., verkst. direktör (ab. Stockholms spårvägar); *Groth, G., direktör (Stockholms åkeriförening); *Blomquist, E. T. H., trafikinspektör (Taxi trafikförening); *Raab, J. E. O., bussförare (Spårvägspersonalens samorganisation); *Brännström, B. O., förste kriminalassistent (Cykel- och Mopedfrämjandet); *Gerentz, S. T., sekreterare (Stockholms handelskammare).

Sekreterare.

Åsblom, H. O. G., bitr. sekreterare (se sid. 186).

¹⁾ Nytt val äger rum i april 1956.

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse årligen i december tre revisorer jämte tre suppleanter för granskning av gatunämndens, kyrkogårdsnämndens och slakthus- och saluhallsstyrelsens räkenskaper och förvaltning under nästföljande år.

Håkansson, E. A. F., tjänsteman, ordf.

Jonsson, E. A., kassör.

Tillman, F. A., distriktschef.

Suppleanter:

Bjelkerud, G. F., assistent.

Carlsson, f. Carlsson, Karin K., fru.

Unger, S. G. R., kontorsföreståndare.

Gatunämndens expedition.

Bolinders Plan 3 (postadress: postfach, Stockholm 8); t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

Enligt gällande arbetsordning skall expeditionen, som förestås av sekreteraren och är gemensam för gatunämnden och gatukontoret, mottaga och registrera samt fördela alla till nämnden, gatukontoret eller någon kontorets avdelning inkommande handlingar samt ombesörja expediering av alla från nämnden, kontoret eller dess avdelningar utgående expeditioner. Expeditionen vårdar nämndens och kontorets gemensamma arkiv och bibliotek.

Arbetsordning. Arbetsordning för gatunämndens och gatukontorets gemensamma kansli, godkänd av nämndens ordförande 17 dec. 1936.

Sekreterare (31).

Vakant, *tf.* Sahlin, B. S.

Biträdande sekreterare (15,552 kr.).

Åsblom, H. O. G.

Förste kontorsskrivare (16).

Berger, Ingrid, tjl. (se sid. 513), *tf.* Grimsgård, f. Görander, E. Margareta.

Gatukontoret.

Bolinders Plan 3 (postadress: postfach, Stockholm 8); t. 22 20 20 (växel). (Se f. ö. nedan under resp. avdelningar.)

Nödvändigheten av att på ett håll koncentrera handläggningen av byggnadsfrågor, tidigare splittrad på olika håll, medförde 1874 till sättande av en byggnadschef och utarbetande av en plan för inrättande av ett byggnadskontor. Byggnadskontoret, som till en början sorterade under drätsel-nämndens första och tredje avdelningar underställdes år 1883 drätsel-nämndens andra avdelning (se sid. 136). I samband med den kommunala omorganisationen år 1920 utbröts ur kontoret arkitekturavdelningen,

hamnavdelningen samt vattenledningsverket och de återstående avdelningarna, gatuvavdelningen, avloppsavdelningen, parkavdelningen samt förrådsavdelningen överfördes till gatunämndens förvaltning. I samband med indragning av byggnadschefs-befattningen ändrades år 1922 kontorets benämning till Stockholms stads gatukontor, varvid kontoret ställdes under ledning av en gatudirektör. Antalet av gatukontorets avdelningar reducerades sedermera dels genom sammanslagning av gatuvavdelningarna år 1924 dels och genom indragning av förrådsavdelningen år 1926.

År 1947 ombildades den förutvarande kameralavdelningen till en ekonomiavdelning, bestående av expedition, räkningskapsbyrå och lönebyrå.

Genom beslut av gatunämnden den 6 december 1950 inrättades fr. o. m. den 1 januari 1951 en särskild planeringsavdelning inom gatukontoret. Denna avdelning, som fr. o. m. den 1 januari 1952 ingår i gatukontorets organisation, har bildats genom utbrytning från byggnadsavdelningen av dels den planeringsbyrå, som tillhört denna avdelning, dels inköps- och förrådsverksamheten och maskinservicen. Vidare har till den nya avdelningen hänförs det särskilda personalkontoret, som inrättades 1949 och tidigare sorterat direkt under gatudirektören.

Renhållningsverket, som jämväl år 1920 överflyttades från drätsel-nämndens andra avdelning till gatunämnden, ställdes fr. o. m. den 1 juli 1922 under gatudirektörens ledning. År 1926 sammanfördes renhållningsverkets och gatukontorets räkningskapsgrömmål till en för båda verken gemensam expedition och räkningskapsavdelning. Fr. o. m. den 1 oktober 1928 har renhållningsverket i sin helhet inordnats som en avdelning av gatukontoret.

Gatukontoret, som är gatunämndens verkställande organ beträffande stadens gatuvavdelning och renhållningsväsen, åligger i denna egenskap att inom ramen för beviljade anslag och enligt av nämnden godkända förslag utföra de arbeten och vidtaga de åtgärder, som erfordras för fullgörande av gatunämndens åligganden, att för andra förvaltningar eller enskilda utföra de arbeten inom kontorets verksamhetsområde, som erfordras för fullgörande av ingångna avtal eller eljest åligga staden, att hos nämnden göra framställningar i till kontorets verksamhetsområde hörande ärenden, som skola av nämnden behandlas, samt svara för att nämndens beslut i sådana ärenden skyndsamt bli verkställda, att avgiva yttrande i de ärenden, som i vederbörlig ordning till kontoret remitterats, att med uppmärksamhet följa utvecklingen inom kontorets verksamhetsområden samt väcka förslag till de åtgärder, vilka kontoret härvid finner påkallade samt att i övrigt ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som gatunämnden eller annan överordnad myndighet meddelar.

Gatukontorets chef är gatudirektören. Han är inför gatunämnden ansvarig för fullgöran-

det av gatukontorets åligganden och utövar med avdelningschefernas bistånd ledningen av gatukontorets arbeten, fördelar gatukontoret åvilande uppgifter å personalen och äger avgöra ärenden av löpande natur samt i övrigt ärenden, vilkas avgörande enligt gatunämndens beslut till gatukontoret överlämnats.

Gatukontorets verksamhet fördelas numera på följande avdelningar: expeditionen, ekonomiavdelningen, utredningsavdelningen, konstruktionsavdelningen, planeringsavdelningen, byggnadsavdelningen, parkavdelningen samt renhållningsavdelningen.

Författningar. Instruktion för gatukontoret, fastställd av gatunämnden 2 mars 1938 (Kf 1938: nr 22).

Stat år 1956. (Allmänna kostnader.) Utgifter: driftbudgeten 30,873,363 kr., dessutom förlagsmedel 30,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 29,973,363 kr.

Gatudirektör (B 22).

Schütz, H. F. (förordn. t. o. m. ^{30/11} 1959); t. 22 20 20 (växel); mottagningstid efter överenskommelse.

Tjänstemän för särskilda uppdrag.

Lidén, G. A., arbetschef (25,212 kr.) (civilförsvarets tekniska tjänst); Wibeck, N. G., f. d. arbetschef (6,840 kr.).

Sekreterare (31)

(nuv. inneh. g. 21).

Unell, F. M.

Expeditionen.

Bolinders Plan 3, K., t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

Expeditionen handhar in- och utgående skriftväxling. Registrators- samt övriga kansligöromål ombesörjas å gatunämndens och gatukontorets gemensamma expedition (se sid. 186).

Chef.

Gatudirektören (se ovan).

Ekonomiavdelningen.

Bolinders Plan 3 (postadress: postfack, Stockholm 8); t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag: 8,30—14).

Ekonomidirektör (B 15).

Karlöf, E. A.

Notarie (26).

Cederholm, N. T.

Två kontorsskrivare, tre kanslibiträden.

Räkenskapsbyrån.

Räkenskapsbyrån handhar gatukontorets och brandförsvarets centrala bokföring. Byrån upprättar i samband härmed erforderliga redovisningar och rapporter samt ombesörjer gatukontorets, brandförsvarets och civilförsvarnämndens utanordningar. Byrån förvarar därjämte gatukontorets värdehandlingar, handhar dess förskottskassa och verkställer debiteringar, indrivning av fordringar, uppbörd och redovisning av parkering- och tippavgifter, slutlig uträkning av kollektivavtalslöner och körselersättningar m. m. ävensom göromål med taxering och beskattning, varjämte byrån handlägger ärenden rörande hyresförhållanden, lokal- och markupplåtelser m. m.

Kamrerare (31).

Ringström, O.

Notarie (26).

Schelin, B. A. E., tjl. (se sid. 123), *tf.* Hansson, S. A.

Hålkortsföreståndare (26).

Bohman, F. A. B.

Förste kammarskrivare (23).

Ekhult, T. R.; von Essen, B. G.; Hellström, R. O., tjl. (se sid. 180), *tf.* Barfvestam, K. G.

Kammarskrivare (21).

Skogman, O. M., tjl. (se nedan), *tf.* Zetterlund, C. E.

Kontorsassistent (18).

Zetterlund, C. E., tjl. (se ovan), *tf.* Näf, H. R.

Hålkortstekniker (18).

Johansson, E. A. R.

Fem förste kontorsskrivare, två förste hålkortsoveratorer, fem kontorsskrivare, fyra hålkortsoveratorer, en stansföreståndare, fem stansoperatorer, sex kanslibiträden, sex stansbiträden.

Lönebyrån.

Lönebyrån handlägger avlönings- och pensionsärenden rörande gatuförvaltningens tjänstemän samt pensionsärenden för förvaltningens arbetare och härjämte efter ekonomidirektörens beprövande andra ärenden av kameral natur.

Notarie (26).

Björkman, A. B., tjl., *tf.* Anderson, G. A. V.

Förste kammarskrivare (23).

Anderson, G. A. V., tjl. (se ovan), *tf.* Skogman, O. M.

Kontorsassistent (18).

Dahlberg, f. Josephson, Ella C.

Förste kontorsskrivare (16).

Sörensen, f. Johnsson, Edith V.

En kontorsskrivare, tre kanslibiträden.

För gatukontoret gemensam personal.

Förste vaktmästare (13).

Krosse, E. H. H., tjl. (se sid. 196), *tf.* Karp, A. V.

Förste expeditionsvakt (12).

Grönberg, C. R.

En *bilförare*, en *första telefonist*, sju *expeditionsvakter*, fyrtioen *kontorsbiträden*, fem *telefonister*, tio *expeditionsvaktsbiträden*.

Utredningsavdelningen.

Döbelnsgatan 18, Va. (postadress: postfack, Stockholm 8); t. 23 58 85 (växel); expeditionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

Utredningsavdelningen utför gatukontorets tekniska och ekonomiska utredningar och utarbetar i samråd med övriga avdelningar för gatukontorets arbeten erforderliga konstruktionsritningar, arbetsbeskrivningar och kostnadsberäkningar.

Avdelningen är för närvarande föremål för undersökning rörande viss omorganisation. I avvakten på resultaten härav har den på försök uppdelats på två avdelningar, utredningsavdelningen och konstruktionsavdelningen. Vardera av dessa avdelningar förestås av en förste ingenjör.

Utredningsavdelningen omfattar förutom expeditionen, ritningsarkivet och inmätningen, som äro gemensamma med konstruktionsavdelningen, trafikbyrån, avloppsbyrån samt utredningen om avloppsvattnets rening.

Konstruktionsavdelningen omfattar förutvarande konstruktionsbyrån.

Överingenjör (B 16).

Vakant.

Utredningsavdelningen.

Förste ingenjör (27,132 kr.).

Ehrman, C. E. G.

Expeditionen.

Förste kammarskrivare (23).

Husberg, K.

En *kontorsskrivare*.

Ritningsarkivet.

Konstruktör (21).

Ryding, S. B.

En *kontorsskrivare*, en *fotograf*, ett *kanslibitråde*, en *förste kopist*, två *kopister*.

Sektion för Inmätning.

Ingenjör (25).

André, C. F.

Uderingenjör (23).

Larsson, H. A.

Konstruktörer (21).

Tengfors, G. A.; Holmberg, E. G.

Tre *mätningstekniker*, nio *mättningsförmän*, sex *mättningsbiträden*.

Trafikbyrån.

Förste byråingenjör (37).

Hertzman-Ericson, B. V.

Förste byråingenjörer (35)

Dufwa, A. O. W.; Tunå, G. C. R.

Byråingenjörer (33).

Två vakanta.

Ingenjörer.

Thelander, E. G. (31); Vikander, J. S. (31), tjl. (se sid. 181); von Matern, B. A. F. (28), tjl. (se nedan), *tf.* Berglöf, J. G. F.; Asproth, B. K. (28), *tf.*; Tideblad, Y. A. (25), *tf.*; en vakant.

Ingenjör (19,116 kr.).

von Matern, B. A. F.

Ingenjör (12,840 kr.).

Göransson, L.-A.

Uderingenjörer (23).

Dahlberg, R. B. A.; Wallin, N. G.; Söderberg, J. S.; Tideblad, Y. A., tjl. (se ovan); Kask, K., *tf.*

Konstruktörer (21).

Blomgren, E. L.; Grenzdörfer, N. H.; Malmström, E. G.; Brolund, B. S. A.; Gutenberg, I. H., *tf.*

Ritare (19).

Lönnqvist, B. Å. E.; Skarö, N.-E. C.; Stjernborg, G. L.; Johnsson, L. R., *tf.*; två vakanta.

En *förste kontorsskrivare*, två *första ritbiträden*, tre *ritbiträden*.

Avloppsbyrån.

Förste byråingenjör (37).

Kempe, E. Hj., tjl. (se sid. 189), *tf.* Cronström, A. A.

Förste byråingenjör (35).

Edlund, S. R. V.

Laboratorieföreståndare (35).

Johansson, V. H.

Byråingenjörer (33).

Cronström, A. A., tjl. (se ovan), *tf.* Ekeland, H. G. K.; Holmquist, P. H.; en vakant.

Ingenjörer.

Niklasson, L. F. (31); Bergström, S. E. (31);
Mårtensson, G. A. S. (31); Falkendal, C. J. (31),
tf.; Wanlquist, E. V. (28), tj. (se sid. 181);
Stille, J. I. (28); Björkgren, L. G. (28); Ro-
sander, A. (28); Widlund, H. S. (28); Ape-
nitis, J. A. (28); Cronholm, Märta M. (25);
Ericsson, A. V. (25); Narding, G. M. V. (25);
Holgersson, P. Å. (25), tf.

Underingenjörer (23).

Johansson, J. I.; Sundquist, Å. V. D.; Strömberg,
S.; Ahldén, S. K. J., två vakanta.

Konstruktörer (21).

Söderberg, H. A.; Willberg, V. I. A.; Brusquini,
N. E.; Roos, B. V.; Irsch, A.; Pettersson, F.
D. Ch., tf.

Ritare (19).

Holm, B. F.; Ejerholm, K.-G.; Johnsson, K. Å.;
Karlsson, B. W.; Hall, B. E.; två vakanta.

Kemister (19).

Granstrand, K. G. G.; Jacobsson, F. O. O.

Ritare (16).

Rönnkvist, Catharina.

Tre mättningsförmän, fem mättnings-
biträden, tre första ritbiträden, tjugu rit-
biträden, ett kanslibiträde, en laborant, tre
laboratoriebiträden.

Generalplaneutredning för rening av
Stockholms avloppsvatten.

Förste byråingenjör (37).

Kempe, E. Hj.

Konstruktionsavdelningen.

Förste ingenjör (27,132 kr.).

Gyldenstein, K. H. G.

Förste ingenjör (B 13).

Gyldenstein, K. H. G., tj. (se ovan).

Förste byråingenjörer (37).

Falk, K. G.; Vretblad, E. G.

Förste byråingenjörer (35).

Ehrman, C. E. G., tj. (se sid. 188), tf. Hellgren,
S. A.; Rinkert, J. A. T.

Byråingenjörer (33).

Hellgren, S. A., tj. (se ovan); Tydén, K. J.

Ingenjörer.

Anmark, K. H. (31); Klingberg, B. Hj. (31);
Sahlberg, O. K. H. (31); Angeberg, N. H. R.
(31), tf.; en vakant (31); Hylander, A. L. (28);
Nordin, P. A. (28); Wennel, S. A. (28), tj.; Jaani-

vald, V. (28); Arendi, K. Hj. (28); Carlberg, P.
N. (28); Bergkvist, S. R. A. (28); Björk, J. A.
(28); Nilsson, O. I. (28); Jensen, E. V. (28);
Hedström, O. (28); Halvorsen, K. (28), tf.;
Modée, L. A. A. (28), tf.; Ehn, M. I. (28),
tf.; Thörnquist, F. S. H. (28), tf.; två va-
kanta (28); Victorsson, S. J. (25); Victorsson,
A. N. (25); Palmqvist, S. A. S. (25); Ekberg,
C.-G. A. (25); Björkemar, A. V. (25); Alskär,
C. J. A. (25); Söderholm, L. E. (25); en va-
kant (25).

Ingenjörer (12,840 kr.).

Olsson, B. E.; Lemby, L. A. G.; Vipper, U.

Underingenjörer (23).

Järild, S. A. W.; Malmström, B. E.; en vakant.

Kontrollant (23).

Vakant.

Konstruktörer (21).

Larsson, K.-E.; Larsson, H. E., tf.; Brandt, N.
G. F., tf.

Borrningskontrollant (21).

Jigén, J. G.

Ritare (19).

Holm, f. Linder, Marianne J. C.; Call, O. I.; Fri-
berg, C. A.; Ström, O. G.; Georgii, B. H., tf.;
Almgren, E. R. M., tf.; en vakant.

Tre borrningsledare, en verkmästare,
tre mättningsförmän, en förste kontors-
skrivare, ett första ritbiträde, två ritbi-
träden.

Planeringsavdelningen.

*Bolinders Plan 3 (postadress: postfack,
Stockholm 8); t. 2220 20 (växel). Expedi-
tionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag
före helgdag 8,30—14).*

Planeringsavdelningen omfattar organisations-
byrån, inköps- och förrädsbyrån, maskinbyrån
och personalbyrån. Inom dessa handläggas frå-
gor som beröra olika avdelningar inom kontoret.
Organisationsbyrån verkställer utredningar be-
träffande nya arbetsmetoder, arbetsorganisation
och ackordsfrågor samt planlägger byggnader
för förråd, krossar, lossningsplatser o. s. v. In-
köps- och förrädsbyrån verkställer inköp och
handhar förrädsrörelsen med därtill hörande in-
ventarier. Maskinbyrån handhar gatukontorets
byggnadsmaskiner och uthyr dessa till kontorets
avdelningar samt till andra stadens verk i mån
av tillgång. Personalbyrån sköter personalrekr-
tering och personalvård, handhar arbetarregis-
ter och därmed sammanhängande statistik samt
svarar för kontorets säkerhetstjänst, kursverksam-
het m. m.

Antalet sysselsatta arbetare vid planerings-
avdelningen uppgick i medeltal under år 1955
till 139 st.

Förste ingenjör (B 15).

Ericsson, K.-O. E.

Expeditionen.

Ingenjör (25).

Segerström, S. T. M., tj. (se nedan), *tf. Swenson, S. S.*

En *kontorsskrivare*, ett *kanslibitråde*.

Organisationsbyrån.

Byråingenjör (33).

Olsson, K. H., tj. (se sid. 151), *tf. Mattsson, P.*

Ingenjörer.

Eklund, P. O. L. (31); Mattsson, P. (28), tj. (se ovan), *tf. Segerström, S. T. M.; Gillberg, E. A.* (25).

Underingenjörer (23).

Swensson, S. S., tj. (se ovan), *tf. Thege, S. K.; Ahlgren, S. H.*

Kammarsskrivare (21).

Allstrin, J.-E.

Konstruktör (21).

Lindberg, G. H. R.

Ritare (19).

Olsson, K. O. R.; Hardnäs, J. H.

Tre *verkmästare*, en *ritare*.

Inköps- och förrådsbyrån.

Intendent (31).

Lewin, E. G. W.

Kamrerare (26).

Roxby, G. R.

Förrådsförvaltare (26).

Hammarberg, E. V.

Ingenjör (25).

Hedberg, O. W. E.

Förste kammarsskrivare (23).

Strand, K. B. E.

Kammarsskrivare (21).

Carpelan, B. W.; en vakant.

Virkeskontrollant (21).

Olsson, S. G. M.

Förrådsmästare (21).

Sandström, B. N.; Björk, T. G.

Kontrollant (18).

Andersson, S. H.

Kontorsassistenter (18).

Lundén, T. H.; Nilson, O. G. V.; Ahlstram, B. I.; Kolm, E. B., tj. (se sid. 423), *tf. Rydén, B. A.; Stéen, L.-E.*

Fem *förrådsmästare*, tre *förste kontorskrivare*, två *mättningsförmän*, fyra *kontorsskrivare*, sex *förrådsbiträden*, två *kanslibiträden*.

Maskinbyrån.

Byråingenjör (33).

Hellgren, N. G. C.

El-ingenjör (25).

Söderström, A. S.

Ingenjörer (25).

Olsson, K. J. S.; Gårdeman, S. E.

Underingenjörer (23).

Christianson, N. H., tj. (se sid. 192), *tf. Jansson, S. T.; Tiedemann, S. V.; Kjellén, G. A. L.*

Konstruktör (21).

Lindblad, K. E.

Ritare (19).

Karlenby, S. O.

Kontorsassistent (10,320 kr.)

Fredriksson, S. R.

Tio *förste verkmästare*, fyra *verkmästare*, en *förste kontorsskrivare*, ett *mättningsbiträde*, två *kanslibiträden*.

Personalbyrån.

Ingenjör (28).

Högsäter, M. G.

Säkerhetsingenjör (25).

Österholm, P.

Underingenjör (23).

Svensson, E. V., säkerhetskontrollant.

Assistenter.

Löfberg, A. E. (19); Westerdahl, S. H. (18), *tf.*

Kontorsassistent (18).

Nordström, F. S.-O.

En *verkmästare*, en *förste kontorsskrivare*.

Förtroendeläkare.

(Gemensam för personalen inom stadsbyggnadsroteln och Stor-Stockholmsroteln med undantag för brandförsvaret.)

Lindgren, G. O. A.

Byggnadsavdelningen.

Bolinders Plan 3 (postadress: postfack, Stockholm 8); t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

I äldre tider låg det fastighetsägarna att var och en framför sin tomt förse gatan med

beläggning. Uppsikten över »gators och gränders stenläggning och jämnande» påvilade enligt en k. förordning av år 1725 magistraten, särskilt dess byggnings- och ämbetskollegium, vilket i sin ordning skulle tillse, att stadsingenjören uppfyllde sin skyldighet att bl. a. övervaka fastighetsägarnas fullgörande av hithörande åligganden. Först år 1845 övertog staden genom en särskild styrelse, »förvaltningen av gatulägningsarbeten i Stockholm», för en tid av 15 år arbetet med gatornas underhåll och omläggning, mot det att fastighetsägarna genom en särskild skatt (vilken utgick intill år 1888) lämnade det huvudsakliga bidraget till kostnaden. Då den nyssnämnda förvaltningen år 1861 uppgick i en »gatulägnings- och lyshållningsstyrelse», tillsattes en särskild arbetschef för »gatu- och trumbyggnadsarbetena». År 1864 sammanslogs nämnda styrelse med vattenledningsdirektionen till drätselrådets tredje avdelning.

Den första underjordiska avloppsledningen anlades år 1864, och år 1868 påbörjades utbygget av stadens avloppsnät i huvudsaklig överensstämmelse med ett för stadsfullmäktige två år tidigare framlagt förslag. Fr. o. m. år 1875 utfördes stadens gatu- och avloppsarbeten av en särskild avdelning under gatu-(byggnads-)kontoret, gatu- och avloppsavdelningen (under åren 1918—1924 uppdelad på två avdelningar).

År 1933 bestod den dåvarande gatu- och avloppsavdelningen av expeditionen, konstruktionsbyrån, fyra arbetsdistrikt, stenhuggerier, grustag, sjötransporter, inventarie- och materialförråd samt smidesverkstad. År 1937 utbröts konstruktionsbyrån till en särskild avdelning, sedermera benämnd utredningsavdelningen, direkt under gatudirektören. Ett flertal underavdelningar inom byggnadsavdelningens ram ha under tiden efter år 1933 tillkommit: pump- och reningsverken för avloppsvattnets rening samt asfaltverket vid Hornsberg (1934), nybyggnadsavdelningen, inköps- och förrådsbyrån (1936), byrån för arbetsorganisation, senare benämnd planeringsbyrån (1945) och år 1951 ändrad till särskild avdelning (planeringsavdelningen). År 1941 tillkom en särskild byrå för handläggning av arbetsuppgifter i samband med pump- och reningsanläggningarna. Asfaltverket ändrade år 1949 sitt namn till belägningsbyrån. Grustag och sjötransporter samt trafikordningar underställdes därvid denna byrå. Under år 1953 har tillkommit en husbyggnadsbyrå, vilken handlägger dels frågor rörande fastigheter m. m. under gatukontorets förvaltning dels sådana frågor, som t. ex. besiktningar, vibrationsmätningar och skadeersättningar, som uppkomma i samband med fastigheter, som beröras av kontorets arbeten.

Nybyggnadsbyrån ombesörjer företrädesvis vissa större arbeten såsom tunnelbanan, nybyggnad av reningsverk, viadukter och liknande arbeten. Inre stadsdistriktet handlägger huvudsakligen med gatu- och avloppsledningar sammanhörande arbetsuppgifter inom de utbyggda delarna av

inre staden. Södra och Västra förortsdistrikten utföra huvudsakligen exploateringsarbeten i yterområdena Brännkyrka—Enskede respektive Bromma—Spånga jämte underhållsarbeten inom dessa.

Avdelningens namn ändrades år 1944 till byggnadsavdelningen.

Antalet sysselsatta arbetare uppgick i medeltal under år 1955 till 1,801 st., varav 443 hos entreprenörer.

Stat år 1956. (Gator, vägar, avloppsledningar och pumpverk m. m.) Utgifter: driftbudgeten 123,745,951 kr., dessutom förlägsmedel 16,184,800 kr., kapitalbudgeten 1,400,000 kr., lånemedel, i linjen 62,640,000 kr., inom linjen 7,300,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 87,136,000 kr., kapitalbudgeten 14,400,000 kr.

Överingenjör (B 18).

Björkman, K. G. S. (förordn. t. o. m. ^{31/1} 1960).

Expeditionen.

Förste avdelningsingenjör (37).

Elfström, L. A.

Ingenjörer.

Westman, O. A. (28); Leine, N. E. (28), tjl. (se sid. 192), *tf.* Lanéus, P. E. J.

Notarie (26).

Holm, E. G.

Underingenjör (23).

Ohlsson, G. W.

Konstruktör (21).

Vakant.

Kontorsassistent (18).

Söderbäck, V. K. S.

Nybyggnadsbyrån.

Kontor: Hornsgatan 20, Sö.; t. 68 03 60 (växel).

Arbetschef (B 17).

Hult, A. O. G.

Biträdande arbetschef (B 13).

Vakant.

Förste avdelningsingenjör (35).

Jonsson, S. E.

Avdelningsingenjörer (33).

Pousette, Å.; Rennfelt, E. G. H.; Silfwerbrand, C.-H. M.; Petersson, G. B. R., *tf.*

GN

Ingenjörer.

En vakant (31); Rendel, K. C.-G. (28); Ölund, E. G. (28); en vakant (28); Challis, E. L. Ch. (25); Berg, R. C. G. (25), *tf.*

Ingenjörer (16,692—12,840 kr.).

Sandberg, R. S.; Hasselström, K.; Malm, E. G.

Underingenjörer (23).

Ström, P. E. L.; Lengquist, P. H.; Bergström, S.-E.; Åström, H. E.; Nilson, A. W., *tf.*; en vakant.

Ritare (19).

Peedu, A., *tf.*

Kammarsskrivare (21).

Söderlundh, J.

Arbetsdistrikten.

Inrestadsdistriktet

omfattande Matteus, Gustav Vasa, Adolf Fredriks, Klara, Johannes, Jakobs, Enkelbrekts, Hedvig Eleonora, Oscars, Nikolai, Kungsholms, S:t Görans, Katarina, Maria Magdalena och Högalids församlingar, Sofia församling (med undantag av den del, som ligger söder om Hammarbyleden och Sicklakanalen) och av Brännkyrka församling Reimersholme och Årsta Holmar samt Essinge församling.

Kontor: Kungsholmsgatan 30, K.; t. 54 11 00 (växel).

Arbetschef (B 13).

Löwenhielm, C. G. C:son.

Avdelningsingenjör (33).

Vakant.

Ingenjörer.

Sporrong, J. G. (28), *tf.*; Andréasson, T. E. (25), *tf.*; Hallman, P. G. (25), *tf.*; Henricson, E. (16,692 kr.); Ocklind, J. (12,840 kr.).

Underingenjörer (23).

Hellberg, S. G.; Pettersson, K. S., *tf.*

Kontorsassistent (18).

Karlsson, S. O.

Södra förortsdistriktet

omfattande Enskede och Brännkyrka församlingar (med undantag av Reimersholme och Årsta Holmar) samt av Sofia församling den del, som ligger söder om Hammarbyleden och Sicklakanalen.

Kontor: Olaus Magnus' Väg 6, Johannesshov; t. 59 02 10 (växel).

Arbetschef (37).

Lidén, G. A., tjl. (se sid. 187), *tf.* Häggström, T. W

Avdelningsingenjör (20,556 kr.).

Leine, N. E.

Ingenjörer.

Wilborg, H. A. (28), *tf.*; en vakant (28); Olofsson, K. E. (25), *tf.*; en vakant (25); Claug, N. A. (12,840 kr.).

Underingenjörer (23).

Danell, I. F.; en vakant.

Ritare (19).

Djuvfeldt, G. D.

Kontorsassistent (18).

Källberg, A. E.

Västra förortsdistriktet

omfattande Västerleds, Bromma och Spånga församlingar.

Kontor: Ångermannagatan 164, Vällingby; t. 37 26 50 (växel).

Arbetschef (B 13).

Bengtson, N. O.

Avdelningsingenjörer (33).

Pehrson, M. P. A.; en vakant.

Ingenjörer.

Holmgren, E. M. J. (28), *tf.*; Öhlander, S. H. (25), *tf.*; Ekberg, S. S. (12,840 kr.).

Underingenjörer (23).

Langö, A. C. N., *tf.*; en vakant.

Konstruktör (21).

Marénus, S. F. B. N., *tf.*

Kontorsassistent (18).

Vakant, *tf.* Bellgran, C. R.

Beläggningsbyrån

omfattande asfaltarbeten, trafikanordningar, grustag och sjötransporter.

Kontor: Hantverkargatan 3, K.; t. 22 20 20 (växel) och 52 80 96.

Arbetschef (B 13).

Sundqvist, S.

Avdelningsingenjör (33).

Tägt, E. H., *tf.*

Ingenjörer.

Tägt, E. H. (28), tjl. (se ovan); Ingberk, K. L. S. (26); Christianson, N. H. (25), *tf.*

Ingenjörer (14,316—12,840 kr.).

Broock, H.; Johansson, B. E.

Underingenjörer (23).

Swärd, T. A.; Spong, H. V. G.

Kammarskrivare (21).

Johansson, C. W., *tf.*

Pump- och reningsverken.

Kontor: Tulegatan 5, Va.; t. 23 58 85
(våxel).

Förste driftsingenjör (37).

Brundin, G. M.

Ingenjörer.

En vakant (28); Raune, Å. F. (25) (dessutom personligt lönetillägg 828 kr.).

Husbyggnadsbyrån.

Kontor: Hamngatan 36, C.: t. 10 94 20,
10 94 22, 10 94 25, 10 94 28.

Ingenjör (31).

Carlsson, P. E.

Ingenjörer (25).

Hasselvall, C. M.; Simonsson, N. R. G.; Fridsberg, G. F.

Underingenjörer (23).

Lundin, C. W., *tf.*; Drott, K. E. A., *tf.*

Konstruktör (21).

Homann, G. A. H.

Ritare (19).

Vakant.

Dessutom vid byggnadsavdelningen en *förste maskinmästare*, en *maskinmästare*, tre *förste maskinister*, tio *öververkmästare*, femtiotvå *förste verkmästare*, femtiotvå *verkmästare*, en *förste kemist*, en *förråds-mästare*, nio *maskinister*, en *bogserbåts-befälhavare*, sju *förste kontorsskrivare*, trettiosju *mättningsförmän*, tolv *kontorsskrivare*, två *laboranter*, tio *mättningsbi-träden*, fjorton *kanslibiträden*.

Parkavdelningen.

Döbelnsgatan 18, Va.; t. 23 58 85. Expeditionstid: 8,30—16,30 (lördag och dag före helgdag 8,30—14).

År 1869 inrättades i Stockholm tjänsten som stadsträdgårdsmästare. Härigenom överfördes vården av stadens parker i kommunal regi.

Parkavdelningen planlägger stadens parkverksamhet, utför nyanläggningar, underhåll och renhållning av parker och planteringar, utför anordningar för stadens prydnad samt handhar

de särskilda verksamhetsgrenar, såsom lek, musik m. m., vilka äsyfta att befördra parkernas användning för friluftsvistelse. Därjämte biträder parkavdelningen vid projekteringen av sådana gatu- och torganläggningar, på vilka stora estetiska krav ställas och utför arkitektuppdrag för gatukontoret i övrigt. Under år 1955 har avdelningen varit föremål för omorganisation.

Den under avdelningens förvaltning stående parkarealen utgjorde under år 1955 omkr. 2,700 hektar.

För att förse stadens parker och planteringar med erforderligt växtmaterial driver avdelningen trädgårdar med trädskola i Enskede samt med växthus och odlingar av perenna växter vid Haga trädgårdar, som arrenderats till år 1977, i samband varmed staden åtagit sig skötseln av Hagaparken.

För att samla barn upp till 14 år till parkernas lekplatser, ge dem sund rekreation, lämpliga och roande sysselsättningar under fria men dock övervakade former anordnas sedan 1937 den s. k. »parkleken».

Verksamheten har under år 1955 varit förlagd till 76 st. platser inom staden med följande fördelning: Staden Mellan Broarna 1 st.; Östermalm 5 st.; Vasastaden 4 st.; Kungsholmen 5 st.; Södermalm 10 st.; Hjorthagen 1 st.; Brännkyrka församling 16 st.; Enskede församling 19 st.; Bromma församling 2 st.; Essinge församling 2 st.; Västerleds församling 7 st.; Spånga församling 4 st. På 26 st. av dessa har verksamheten bedrivits även under vintern. Under sommaren finnas på 40 platser särskilda småbarnshagar. Antalet deltagande barn har år 1955 i medeltal uppgått till: under sommarsäsongen 14,100 och under vintersäsongen 6,100 per dag. Utflykter företagas under sommarmånaderna med barnen från de trängre innerstadsparkerna till Hagaparken eller annat större friområde, där lekar, tävlingar, teater och uppvisningar anordnas.

Genom parkavdelningen anordnas konserter, visafnär och teaterföreställningar under månaderna juni—augusti i ett trettiotal parker i den inre staden och förorterna. Parkunderhållningen omfattar årligen drygt 100-talet instrumental-konserter, mellan 25 och 30 körkonserter samt slutligen ett 50-tal vis- och teaterafnär, tillsammans sålunda omkring 180 underhållningstillfällen.

Parkavdelningen ombesörjer även utfodring av vilda fåglar i staden, särskilt änder och småfåglar vintertid. Till avdelningens förfogande står härvid som rådgivande organ Fågel-skyddsrådet (se sid. 185).

Chef för parkavdelningen är stadsträdgårdsmästaren.

Stat år 1956. (Parker.) Utgifter: driftbudgeten 16,993,518 kr. (därav engångs 141,850 kr.), dessutom förlägsmedel 2,286,000 kr., kapitalbudgeten, låneandel, i linjen 413,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 6,218,000 kr.

Stadsträdgårdsmästare (B 15).

Blom, H. E. M.; t. 34 18 89; mottagningstid:
måndagar, onsdagar och lördagar 11—12 samt
i övrigt efter överenskommelse.

Kansli- och kameralbyrån.

Kamrerare (28).

Ihrman, L.

Ekonomisektion.

Kammarskrivare (21).

Ekebohm, E. W.

Kontorsassistent (18).

Pernebrant, G. A. V., *tf.*

Förste kontorsskrivare (16).

Medebay, E. G. H.

En *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*.

Sektion för friluftsunderhållning.

Byråassistent (24).

Friberg, S. O.

En *maskinist*.

Sektion för markupplätelser.

Förste kammarskrivare (23).

Asker, O. B.

En *kontorsskrivare*.

Sektion för lekverksamhet.

Lekplatsinspektis (21).

Wretlind-Larsson, Stina.

En *kontorsskrivare*, tjugo sex *lekledare*
samt omkr. etthundrafemtio arvodesanställda *lek-*
ledare, *lekassistenten* och *lekpraktikanter*.

Projekteringsbyrån.

Förste byråarkitekt (35).

Glemme, E. H.

Arkitekter (28).

Smedberg, L. E.; en vakant, *tf.* Skoog, L. R.

Trädgårdstekniker (24).

Florin, K. F. G.; Paulsson, A. G.; Tidermark,
A. G.

Konstruktörer (21).

Öreby, A. P. E.; två vakanta.

En *ritare*, ett *första ritbiträde*, en *kon-*
torsskrivare, ett *ritbiträde*.

Mätningssektion.

Underingenjör (23).

Östedt, N. R.

Två *mättningsförmän*, två *mättningsbi-*
träden.

Byrån för yttre arbeten.

Arbetschef (35).

Dahlberg, A. F. Hj.

Sektion för arbetsplanering.

Ingenjör (26).

Vakant.

Överträdgårdsmästare (22).

Engfors, K. Ö. V.

Konstruktörer (21).

Lundström, A. L.; Åkerlind, B. S., *tf.*

En *verkmästare*, en *ritare*, en *mättnings-*
förmän, ett *mättningsbiträde*, en *kontors-*
skrivare, två *kanslibiträden*.

Sektion för fältarbeten.

Ingenjör (*parkinspektör*) (26).

Helin, G. V.

Arbetsdistrikten.

Distrikt I

(omfattande Östermalm, Norrmalm, Vasastaden
och Staden Mellan Broarna).

Kontor: Engelbrektsgatan 39, Ö.;
t. 20 67 87, 20 69 78.

Öververkmästare (22).

Häggvik, J. E.

Förste kontorsskrivare (16).

Almgren, O. E. E.

Distrikt II

(omfattande Kungsholmen, Essingeöarna, Lång-
holmen, Reimersholme och Södermalm).

Kontor: Pålundssparken, Sv.; t. 68 85 07,
68 85 08.

Öververkmästare (22).

Lindqvist, G. R.

Distrikt III

(omfattande Brännkyrka församling väster om
stambanan samt Årstaområdet).

Kontor: Safirgränd 8, Hägersten;
t. 45 27 70 (växel).

Öververkmästare (22).

Tegman, A. H. A.

Förste kontorsskrivare (16).

Lundbäck, C. A. I.; t. 45 75 26.

Distrikt IV

(omfattande Brännkyrka församling öster om stambanan (med undantag av Årstaområdet) samt Enskede församling).

Kontor: Stockholmsvägen 50, Enskede;
t. 49 30 29, 59 41 31.

Öververkmästare (22).

Skoglund, R. F.

Förste kontorsskrivare (16).

Rydgren, H. F.

Distrikt V

(omfattande Västerleds, Bromma och Spånga församlingar).

Kontor: Åkeshovs gård, Bromma;
t. 37 28 88, 37 46 61.

Öververkmästare (22).

Ericsson, B. G. H.

Förste kontorsskrivare (16).

Blomberg, H. B.

Tio *verkmästare*, en *kontorsskrivare*. Antalet sysselsatta *arbetare* uppgick i medeltal under år 1955 till 429 st., varav 40 hos entreprenörer. Under sommarmånat dessutom omkring 100 kvinnliga trädgårdsarbetare.

Körselekontroll.

Förste verkmästare (21).

Reichenberg, Å. H. G.

En *biträdande körseleverkmästare*, en *förman*.

Trädgårdar och trädskolor.

Växthuset: Haga trädgård, Stockholm 6;
t. 27 41 90, 27 41 91.

Förste trädgårdsmästare (21).

Hult, F. G. C.

Avd. för perenna växter: Linvävartorpet,
Stockholm 6;
t. 27 40 51.

Förste trädgårdsmästare (21).

Lindström, B. L.

Trädskolan, Enskedevägen, Enskede;
t. 49 15 72.

Verkstad.

Haga trädgård, Stockholm 6; t. 27 47 52.

Verkmästare (18).

Vakant.

Förste kontorsskrivare (16).

Grevesmühl, F. D. E.

Renhållningsavdelningen.

Hantverkargatan 3 (postadress: postfack, Stockholm 8); t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

Renhållningen var i äldsta tider en fastighetsägarnas privatsak. Redan i medeltida författningar återfinnas emellertid straffbestämmelser för försummad renhållning och under Gustaf I:s regering utfärdades detaljerade bestämmelser, som sedan upprepades och skärptes av efterföljande regenter. Dessa föreskrifter synas dock mest hava avsett gaturenhållning, medan ringa uppmärksamhet ägnades gårds- och avträdesrenhållning. Det första steget till stadens övertagande av gaturenhållningen togs år 1661, då staden mot avgift började tillhandahålla hästar, kärror och prämar för bortförande av gatuorenlighet. År 1774 anställdes en entreprenör för all slags renhållning i den inre staden; betaltningen utkrävdes av husägarna. Denna tvångs-entreprenad upphörde emellertid åter 1798 och ersattes efter hand av ett flertal olika entreprenörer utom beträffande avträdesrenhållningen, för vilken år 1792 utfärdades ett reglemente, som bland annat föreskrev inrättande av trenne »anvisningskontor», å vilka allmänheten hade att anmäla ombyte av avträdeskärl.

Systemet med entreprenörer visade sig emellertid mindre fördelaktigt, och renhållningsförhållandena i huvudstaden lämnade mycket övrigt att önska, vilket ledde tanken på kommunens övertagande av renhållningen; detta skedde genom drätselkommissionens beslut om upprättande av ett renhållningsverk, som började sin verksamhet den 1 maj 1859.

Renhållningsverket övertog nu avträdesrenhållningen, men gatu- och gårdsrenhållningen utfördes fortfarande genom entreprenörer. Till upplags- och omlastningsplats för såväl latrinerna som de vid lastningsstationerna av entreprenörerna avlämnade soporna användes till en början Fjäderholmarna.

För ett ändamålsenligare utnyttjande av renhållningsprodukterna inköpte staden år 1885 Ridersvik och Lövsta i Järfälla socken, varefter anlades särskild järnväg Spånga—Lövssta för transporten av dessa produkter. Åren 1937—38

GN

uppfördes vid Lövsta en modern anläggning för förbränning av allt brännbart avfall. Värmen tillvaratages i ett ångkraftverk, som lämnar elektrisk energi till stadens elektricitetsverk och förser Försvarets fabriksstyrelses närbelägna tvättinrättning med ånga och vatten.

I november 1895 beslöt stadsfullmäktige att staden skulle övertaga även gaturenhållningen. Fastighetsägarna skulle befrias från detta bestyr på så sätt, att för varje fastighet årligen erlades en till beloppet en gång för alla bestämd avgift, varav 15 procent skulle avsättas till en fond för avlösning av husägarnas ovan nämnda gaturenhållningsskyldighet, tills fonden nådde sådan storlek, att räntan motsvarade det belopp, som beräknats som stadens årskostnad för gaturenhållningen vid tiden för övertagandet. Inbetalningen skulle dock begränsas till högst 50 år. Detta stadsfullmäktiges beslut fastställdes den 22 januari 1898 av k. mt. och därvid föreskrev vissa villkor och förbehåll för övertagandet av renhållningen. Enär nämnda fond under år 1947 uppnådde den för avlösningen föreskrivna storleken uttages sedan år 1948 inga gaturenhållningsavgifter av enskilda fastighetsägare i Stockholm. Genom avtal med kronan i enlighet med chefens för finansdepartementet brev den 4 oktober 1901 övertog staden med vissa undantag även dess gaturenhållningsskyldighet efter samma regler som för enskildas fastigheter.

Gaturenhållningen ombesörjdes till en början dels av renhållningsverket dels och genom av verket anlitade entreprenörer. Sedan den 1 oktober 1910 utföres den helt i verkets egen regi.

Kommunen åtager sig även gårdsrenhållning efter särskild taxa (se sid. 196) men gårdsrenhållningen i Stockholm utföres till huvudsaklig del av privata renhållningsfirmor. År 1940 uppfördes en för hela gatukontoret gemensam verkstad, som i viss omfattning även betjänar andra stadens förvaltningar.

Renhållningsverket sorterade tidigare under drätselnämndens andra afdelning men lyder sedan april 1920 under gatunämnden. Fr. o. m. den 1 oktober 1928 är verket inordnat under gatukontoret som en särskild afdelning. År 1937 genomfördes en omorganisation, varvid ny tjänst som renhållningschef inrättades och vissa kamerala arbetsuppgifter överfördes från räkenskaps- till renhållningsavdelningen. Avdelningen handhar även stadens bekvämlighetsinrättningar.

Till avdelningen hör även Spånga—Lövsta järnväg.

Författningar. Renhållningsordning för Stockholm, fastställd av ÖÅ 10 juli 1954, med ändr. (Kf 1954: nr 85, 1955: nr 27). ÖÅ:s kung. 11 jan. 1869 med särskilda ordningsföreskrifter för Stockholm utöver vad ordningsstadgan för rikets städer innehåller, med ändr. (Kf 1948: nr 50, 1949: nr 28). K. brev 22 jan. 1898 ang. kommunens övertagande av fastighetsägarnas bestyr med gaturen-

hållningen, med ändr. 24 juli 1919 och 29 april 1932. Chefens för finansdep. brev till ÖÅ 4 okt. 1901 ang. kommunens övertagande av kronans gaturenhållningsskyldighet för sina fastigheter. Taxa för hämtning av latrin, fastställd av ÖÅ 26 maj 1955 (Kf 1955: nr 28). Taxa för gårdsrenhållning, fastställd av drätselnämndens andra afdelning 1 maj 1918 (Kf 1918: nr 26). SF:s beslut 25 jan. 1954 ang. återinförande av avgift vid stadens bekvämlighetsinrättningar (Kf 1954: nr 4).

Stat år 1956. (Renhållning.) Utgifter: driftbudgeten 34,088,400 kr., kapitalbudgeten, engångs 100,000 kr., lånemedel, i linjen 1,039,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 16,307,000 kr.

Renhållningschef (B 15).

Björkman, A. Å. V.; mottagningstid efter överenskommele.

Renhållningsinspektör (31).

Franzén, J. A.; mottagningstid: 10—11.

Kamrerare (26).

Neuendorff, H. G.

Biträdande inspektör (25).

Lundborg, F. A. F.

Kammarsskrivare (21).

Jansson, K. G.

Inspektörsassistent (19).

Vakant, *tf.* Söderberg, F. R.

Kontorsassistent (18).

Eriksson, E. G., tj. (se sid. 197), *tf.* Kihlmark, K. E.

Förste kontorsskrivare (16).

Söderberg, F. R., tj. (se ovan), *tf.* Krosse, E. H. H.; *Pernebrant*, G. A. V., tj. (se sid. 194), *tf.* Stenberg, G. H. M.
Fyra kontorsskrivare.

Renhållningsstationerna.

Östra stationen

(omfattande Östermalm, Djurgården, Ladugårdsgården, Hjorthagen och Ekshagen).

Ruddamsvägen 11, Ö.; t. 32 26 76, 33 62 23; kontorstid: 8,30—16,15.

Distriktsföreståndare (22).

Johnsson, C. M.

Förste kontorsskrivare (16).

Granemark, f. Tenger, Laila E.

Västra stationen

(omfattande Norrmalm, Vasastaden, Kungsholmen och Essingeöarna).

Norrbackagatan 31, Va.; t. 33 99 62, 33 99 63, 33 99 64; kontorstid: 8,30—16,15.

Distriktsföreståndare (22).

Jägerdal, S. A.

Förste kontorsskrivare (16).

Kihlmark, K. E., tjl. (se sid. 196), tf. Eriksson, L. R. G.

Södra stationen

(omfattande Södermalm och Staden Mellan Broarna).

Siargatan 14, Sö.; t. 43 38 19, 43 45 43, 43 15 18, 43 32 47; kontorstid: 8,30—16,15.

Distriktsföreståndare (22).

Skoglund, J. G. H.

Förste kontorsskrivare (16).

Ståhle, H. O.

Årstastationen

(omfattande Brännkyrka och Enskede församlingar).

Huddingevägen—Sockenvägen, Enskede; t. 48 71 82, 49 70 50, 49 49 38; kontorstid: 8,30—16,15.

Distriktsföreståndare (22).

Bladh, M. W.

Förste kontorsskrivare (16).

Kullin, J. F.

Brommastationen

(omfattande Västerleds, Bromma och Spånga församlingar).

Drottningholmsvägen 314, Bromma; t. 26 15 74, 25 63 73; kontorstid: 8,30—16,45.

Distriktsföreståndare (22).

Vakant, tf. Jonsson, A. H.

Förste kontorsskrivare (16).

Lignell, B. O.

Tjugutvå tillsyningsmän, tre förmän, två kanslibiträden. Antalet sysselsatta arbetare uppgick i medeltal under år 1955 till 848 st.

Verkstaden.

Kellgrensgatan 14, K.; t. 22 20 20 (växel).

Ingenjör (31).

Arvidson, T. A. S.

Ingenjörer (25).

Högbkvist, S. H.; Planfeldt, A.; Lindblom, S. F. V.; Johnson, H. E. H.

Maskiningenjör (25).

Thorén, K. G. S.

Kammarsskrivare (21).

Vakant, tf. Eriksson, E. G.

Konstruktör (21).

Myhrberg, C. G.

Ritare (19).

Nordstrand, B. D.; Larson, A. E.; Pramgren, R. E.

Tio förste verkmästare, en verkmästare, en förrådsmästare, en förste kontorsskrivare, sex kontorsskrivare, ett förrådsbiträde, tre kanslibiträden, en värmeledningsskötare. Antalet sysselsatta arbetare uppgick i medeltal under år 1955 till 155 st.

Budningskontor.

Hantverkargatan 3, K.; t. 22 20 20 (växel); expeditionstid: 9—15.

Ett kontorsbiträde.

Sopförbränningsanläggningen vid Lövsta.

Hässelby Villastad; t. 380904 och 380403; kontorstid: 9—16.

Förste maskinmästare (22).

Olsson, K. O. G.

Förste kontorsskrivare (16).

Nyström, V. A. N.

En maskinmästare, två verkmästare, en förman. Antalet sysselsatta arbetare uppgick i medeltal under år 1955 till 74 st.

Bekvämlighetsinrättningar.

25 kabinett, av vilka två hålles öppet endast sommartid och 111 urinoarer.

En kabinettsvakt, tretton biträden.

Dessutom en kabinettsvakt, femtiofyra biträden avlönade enligt kollektivavtal.

Brandförsvaret.

Brandstyrelsen.

Enligt brandordningen för Stockholm handhaves i staden brandförsvarets angelägenheter av gatunämnden i egenskap av brandstyrelse.

Brandkåren.

Brandstationer: Johannes brandstation, Malmskillnadsgatan 64, C.; t. 900 00 och »brandkåren» eller därest namnanropet är blockerat 10 15 20 för anmälan om eldsvåda samt tillkallande av sjukvagn vid olycksfall och sjukdomsfall, som fordrar omedelbar transport till sjukhus; eljest gruppnummer 22 77 00. Jämväl övriga brandstationer — med undantag för stationerna i Solhem och Hässelby — stå i förbindelse med brandförsvarets telefonväxel. Därjämte finnes direkt telefonförbindelse med polisstationerna genom polisverkets växel. Katarina brandstation, Tjörhovsgatan 9, Sö.; Kungsholmens brandstation, Kronobergs-gatan 2, K.; Östermalms brandstation, Artillerigatan 69, Ö.; Bromma brandstation, Ulvsundavägen 30, Bromma; Brännkyrka brandstation, Bäckvägen 1, Hägersten; Enskede brandstation, Russin-gatan 1—3, Enskede; Solhems brandstation, Adolf Rudbecks Väg 5, Spånga; t. 36 08 94; Hässelby brandstation, Brändövägen 7, Hässelby Villastad; t. 38 06 40.

Redan de medeltida författningarna innehöllo stadganden rörande fastighetsägares skyldighet att hålla viss brandredskap, förbud mot vårdslöst handskande med eld ävensom stadganden angående skyldighet att biträda med eldsläckning. Till följd av dessa föreskrifters primitiva natur ävensom framför allt det eldfarliga byggnadsmaterialet, trähus med näver- och torvtak, härjades huvudstaden emellertid av många och omfattande eldsvådor, som stundom lade hela stadsdelar i aska. Enligt en den 10 maj 1661 utfärdad brandordning indelades staden mellan broarna i olika distrikt med var sin brandmästare; varje husvärd skulle hålla förutom annan brandattiralj en spruta, varjämte hela distriktet var skyldigt anskaffa en större spruta, som underhölls av staden; stadens åkare voro pliktiga köra vatten. Nya brandordningar utfärdades 1675 och 1728; den senare innehöll uppgift om olika signaler (flaggor, skott, klämtslag etc.), varmed eldsvådor i de olika stadsdelarna signalerades. Den 1 oktober 1828 fick Stockholm åter ett nytt brandreglemente. Staden delades nu i sexton distrikt; överstyrelsen öfver brandväsendet fördes av överståthållaren med bi-

tråde av polismästaren, och en särskild brandadjutant, avlönad av Stockholms stads brandförsäkringskontor, ställdes till överståthållarens förfogande. Detta reglemente gällde med några ändringar, till dess staden fick en brandkår.

Sedan brandstadga för rikets städer utfärdats den 8 maj 1874, lades grunden till huvudstadens nuvarande brandväsen, efter det att frågan här om stätt på dagordningen alltsedan 1858. Den 1 december 1874 beslöto nämligen stadsfullmäktige, dels under förutsättning av anslag från Stockholms stads brandförsäkringskontor och Stockholms stads brandstodsbolag till försäkring av lösegendom och dels med beräkning av garnisonens och flottans biträde såsom reserv, att 7 brandstationer, därav två huvudstationer, skulle upprättas, att högsta befälet vid eldsvådor skulle föras av en brandchef, att för elds dämpande under vanliga förhållanden och räddningsarbetets verkställande skulle bildas en särskild, under eget befäl ställd och för ändamålet övad kår, att för uttryckning skulle begagnas hästar och en brandtelegraf anordnas, så att klämtning endast komme att äga rum vid utomordentliga tillfällen, samt slutligen att bevilja medel till inköp av en ångspruta och 4 handkraftsprutor. Av de båda huvudstationerna bestämdes, att den norra skulle förläggas till stadens egendom nr 64 Malmskillnadsgatan och den södra till nr 9 Tjörhovsgatan.

Den förutvarande civila brandkåren upplöstes den 15 november 1875. Den nyuppsatta kåren bestod vid samma års slut av brandchefen, brandlöjtnanten, 1 verkmästare, 1 fanjunkare, 2 sergeanter och 83 man. Under samma år godkände drätselnämndens dåvarande första avdelning ett förslag till upprättande av en brandtelegraf, vari ingingo ledningar från Katarina kyrka till södra kasernen, från Klara polisvaktkontor till brandchefens bostad och stationen vid Hötorget, emellan Skeppsholms-, Gustaf Adolfs torgs- och högvakterna samt rådhusstationen, från Kastellholmen till Skeppsholmsvaktan samt från rådhusstationen till 5 brandskåp i staden inom broarna.

År 1884 erhöles de båda huvudstationerna förbindelse med såväl Stockholms Bell-telefonaktiebolag som Stockholms allmänna telefonaktiebolag. Den 12 mars 1902 stationerades den första sjukvagnen på Johannes brandstation. Från och med år 1905 överflyttades uppdraget

att verkställa transport av döda eller sjuka djur från renhållningsverket till brandförsvaret. År 1912 påbörjades automobiliseringen av brandförsvarets fordon. Automobiliseringen var helt genomförd år 1916. Genom stadsfullmäktigbeslut den 11 december 1913 övergick brandkåren från att vara en värvad kår med treårig kontraktstid till en yrkeskår med pensionsrätt. År 1914 centraliserades samtliga riks- och Stockholmstelefonlinjer till Johannes brandstation och tillkom namnanropet »Brandkåren». År 1944 påbörjades ombyggnaden av brandtelegrafanläggningen till en kombinerad polistelefon- och brandalarmanläggning. År 1945 utrustades det första brandkårsfordonet med ultrakortvågsradio. Genom stadsfullmäktigbeslut den 17 mars 1947 genomfördes med verkan fr. o. m. den 1 april 1947 enhetliga regler för brandförmännens och brandmännens arbetstid, varigenom tjänstgöringen för dessa personalkategorier fastställdes att omfatta fyra dygn av nio. Fr. o. m. år 1948 erhöles även brandmästarna s. k. 4/9-tjänst.

Förutnämnda brandstadga för rikets städer den 8 maj 1874 ersattes med brandstadgan den 15 juni 1923, innehållande bestämmelser för såväl städer som landsbygd. På förslag av 1941 års brandförvarsutredning ha samtliga författningsföreskrifter rörande rikets brandförvar i fredstid numera samlats i brandlag och brandstadga den 15 juli 1944.

Stadsfullmäktige hava den 17 december 1953 antagit förslag till ny brandordning (Kf 1954: nr 1), som fastställdes av överståthållarämbetet den 15 januari 1954 och som trädde i kraft den 1 februari 1954.

Förvaltningen av brandförsvarets angelägenheter handhaves i Stockholm av *gatunämnden* såsom *brandstyrelse*.

Stadens brandstyrka består av yrkesbrandkåren, två borgarbrandkårer och reservbrandstyrkan.

Brandchefen utövar närmast under förvaltningsmyndigheten ledningen av stadens brandförvar och ansvarar för att detsamma är i överensstämmelse med brandordningen till alla delar ändamålsenligt ordnat. Han är därjämte skyldig att iakttaga, vad brandlagen och brandstadgan rörande hans befattning innehåller. Brandchefen är brandförsvarets befälhavare.

Brandchefen tillsättes av gatunämnden på viss tid. Övrigt befäl vid brandförsvaret anställes av nämnden tills vidare. Brandman utses av brandchefen.

Under brandchefen är brandförsvaret organiserat på fyra avdelningar: eldsläcknings-, brandtekniska, elektrotekniska och administrationsavdelningen.

Yrkesbrandkåren har numera sin personal fördelad på sju stationer, nämligen Johannes, Katarina, Kungsholmens, Östermalms, Bromma, Brännkyrka och Enskede. Dessutom finnes i den fr. o. m. den 1 januari 1949 inkorporerade delen av Spånga-Hässelby tvenne borgarbrandkårer pla-

cerade vid Solhems brandstation respektive brandstationen i Hässelby Villastad.

Till brandförsvarets förfogande stå, förutom den till civilförsvaret anskaffade motorspruteparken, f. n. 26 automobilmotorsprutor, 27 bogserbara motorsprutor och 42 andra för brandskyddsverksamheten avsedda autobiler. Härtill komma sjösprutorna S:t Erik och Phoenix samt reservsjösprutorna Starkodder och Vigor.

För tillkännagivande av eldsvåda finnes en brandtelegraf med å lämpliga ställen inrättade brandskåp, traktvis förbundna med brandstationerna.

Brandsyn förrättas av brandchefen eller efter hans förordnande av annat brandbefäl. Eldstadsbesiktning utföres av skorstensfejare i samband med sotning. Genom kungörelse eller annorledes skall i förväg meddelande lämnas om tid, då brandsyn skall hållas.

Rörande sotning, se nedan sid. 200.

Sjuk- och djurtransportväsendet utgör en del av brandförsvarets verksamhet. För verkställande av sjuktransporter finnas f. n. 21 sjukvagnar och för djurtransporter (sjuka och döda djur) en kombinerad djurtransport- och olycksfallsautomobil. (Se vidare under sjukhusdirektionen, sid. 476.)

Författningar. Brandlag 15 juli 1944 (Kf 1944: nr 91), med ändr. K. brandstadga 15 juli 1944, med ändr. (Kf 1944: nr 92, 1950: nr 15). Brandordning för Stockholm 15 jan. 1954 (Kf 1954: nr 1). Bestämmelser ang. uniforms- persedlar för brandkåren, fastställda av gatunämnden 15 dec. 1943. ÖÅ:s kung. 29 mars 1938 ang. stadens indelning i sotningstrakter, med ändr. ÖÅ:s sotningstaxa för Stockholm 12 nov. 1929, med ändr. (Kf 1951: nr 10, 56, 1955: nr 39).

Stat år 1956. (Brandförsvaret.) Utgifter: driftbudgeten 8,990,878 kr. (därav engångs 305,200 kr.), dessutom förlagsmedel 190,000 kr.; kapitalbudgeten, lånemedel, inom linjen 235,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 3,061,176 kr.

Brandchef (B 16).

Arve, E. A. M. (förordn. t. o. m. ^{30/9} 1956); träffas å expeditionen, Malmsskillnadsgatan 64, C. (Johannes brandstation); t. 22 77 00: vardagar 13—15 (dag före sön- och helgdag 13—14).

Vice brandchef (35).

Skogsberg, J.-E.

Eldsläckningsavdelningen.

Brandchef samt vice brandchef.

Se ovan.

Brandkaptenen (28).

Palmquist, W. H.; Hildebrand, B. E.; Lydén, S. T.; Sommar, E. R.; en vakant.

Brandmästare (22).

Björnekull, G. A.; Braner, N. G.; Bridal, E. O.;
Emilsson, O. E.; Gedeberg, N. V.; Gustafsson,
N. T.; Karlsson, K. A.; Malmbrant, C. O.;
Paulsson, K. H.; Petersson, F. V.; Smedberg,
E. R.; Sännell, C. A. L.; Thurlin, K. S.

*Kärchef för Solhems borgar-
brandkår (3,600 kr.).*

Månsson, F. H. V.; t. 36 00 17.

*Kärchef för Hässelby borgar-
brandkår (2,100 kr.).*

Karlsson, S. A.; t. 38 09 11.

Brandtekniska avdelningen.

Förste brandingenjör (35).

Vakant.

Biträdande brandingenjör (28).

Bergström, G. E. S.

Underingenjör (23).

Lundby, K. G. L.

Öververkmästare (22).

Ståhl, G. R.

Ritare (19).

Carlson, C. G. V. A.

Elektrotekniska avdelningen.

Brandingenjör (33).

Kvarneby, H. B.

Biträdande ingenjör (25).

Lagergren, K. E.

Förste verkmästare (21).

Fernlöf, J. V. E.; Askeryd, A. G.

Kammarsskrivare (21).

Hellgren, J. Y.

Ritare (19).

Hesselgren, E. L.

Radiotekniker (19).

Englöt, N. T.

Administrationsavdelningen.

Kamrerare (26).

Ekblad, K. E. V., tjl., tf. Parwe, A. B. L.; t.
även 21 78 58.

Kontorsassistent (18).

Carsell, B. L.

Förrådsmästare (18)

(dessutom personligt lönetillägg 300 kr.).

Westberg, Å. K. E.

Förtroendeläkare.

Lagerlöf, H. O. H.

Inom samtliga avdelningar femtiosju *brand-
förmän*, sju *förmän*, trehundra femton *brand-
män*, trettio *linjemontörer*, varav tio avlönade
enligt kollektivavtal, nio *montörer*, två *vice
kärchefer*, sju *borgarbrandförmän*, trettio-
tre *borgarbrandmän*, fyra *kontorsskrivare*,
fem *hantverkare*, två *kanslibiträden*, tre
kontorsbiträden, en *telefonist* samt åtta *stå-
derskor*.

Skorstensfejare.

Enligt 1600-talets brandordningar för Stock-
holm voro invånarna skyldiga att rensa och sota
skorstenarna. Skorstensfejandet var dock icke
underkastat någon närmare reglering. Den första
kända författningen rörande sotningsväsendet i
Stockholm är en förordning och taxa för skor-
stensfejare av år 1702. Genom en år 1733 av
k. m:t utfärdad ordning angående sotande
i Stockholms stad lades grunden till den or-
ganisation av sotningsväsendet, som, ehuru modi-
fierad och utvecklad, ännu består. Skorstens-
fejarna erhöles en i viss mån halvofficiell ställ-
ning och organiserades ej såsom andra yrken i
ett slutet skrå under magistratens ämbetskollegii
inseende utan ställdes direkt under politiekolle-
giet, som självt, utan förmedling av något skrå,
antog skorstensfejare. Kollegiet anvisade var och
en av dem ett särskilt distrikt, »trakte», inom
vilket han även skulle vara boende. Skorstens-
fejarmästarnas monopol å sotningsarbetet inom
resp. »trakter» blev fullt genomfört först genom
en av överståthållarämbetet år 1789 utfärdad
kungörelse. Genom samma kungörelse föreskrevs,
att överträdelser av ordningen för yrket skulle
avdömas av överståthållarämbetets avdelning
för polisärenden, och sedan dess hava ärenden
rörande sotningsväsendet i staden handlagts av
överståthållarämbetet.

Enligt gällande bestämmelser i brandstadgan
den 15 juli 1944 skall i byggnad med eldstad
sotning verkställas. Vid sotning skola alla rök-
gångar ävensom eldstäder, som icke äro inrät-
tade för användning uteslutande av gas eller
elektricitet, jämte tillhörande rökrör, imrör och
ventilationsrör rengöras.

I brandordning skall införas bestämmelse,
huruvida stad skall utgöra ett eller flera sot-
ningsdistrikt. Skall uppdelning ske i flera di-
strikt, skola de olika distriktens gränser angivas.

För varje sotningsdistrikt skall finnas en yr-
kesutbildad skorstensfejare, som godkänts eller
anställts såsom sådan inom distriktet. För att
vinna godkännande eller anställning såsom skor-

stensfejare fordras att hava genomgått kurs för skorstensfejarmästare vid statens brandskola samt att minst två år med goda vitsord hava tjänstgjort såsom arbetsledare inom yrket.

Stockholm är för närvarande indelad i 22 sotningstrakter.

De av överståthållarämbetet godkända skorstensfejarna äro såväl uteslutande berättigade som skyldiga att, var inom sin trakt, verkställa all inom trakten erforderlig sotning och äro underkastade ansvar för försummelse därutinnan.

Enligt av stadsfullmäktige antagen och av överståthållarämbetet den 15 januari 1954 fastställd ny brandordning för Stockholm har befogenheten att godkänna skorstensfejare överflyttats från ämbetet till gatunämnden (jfr Utl. 1953: nr 385).

Sotningstaxa antages av stadsfullmäktige och skall, för att vara gällande, fastställas av överståthållarämbetet.

Författningar. Brandlag 15 juli 1944 (Kf 1944: nr 91), med ändr. Brandstadga 15 juli 1944 (Kf 1944: nr 92), med ändr. Brandordning för Stockholm 15 jan. 1954 (Kf 1954: nr 1). ÖÅ:s kung. 29 mars 1938 ang. indelning i sotnings-trakter, med ändr. ÖÅ:s kung. 12 nov. 1929 ang. taxa för sotning, med ändr. 29 mars 1938, 9 maj 1941, 9 okt. 1943, 14 juli 1951 och 27 juni 1952 (Kf 1951: nr 10, 56, 1952: nr 5, 29, 1955: nr 39).

1:a trakten

(omfattande del av S:t Görans församling med gräns från Mälaren vid S:t Eriksgatans förlängning, Rålambshovsleden, Lindhagensgatan, Kristinebergsvägen, Geijersvägen, Stiernhielmsvägen, Lindhagensgatan till Ulvsundasjön, denna och Mälaren åter till S:t Eriksgatan; del av Bromma församling med gräns från östra mynningen av Lillsjökanalen, denna till Ulvsundavägen, Ulvsundavägen, Lillsjönäsvägen, Ulvsundavägen, Drottningholmsvägen till Tranebergbro, Ulvsundasjön och åter till Lillsjökanalens östra mynning; Stora och Lilla Essingen). (Bromma förutvarande församling är fr. o. m. år 1955 uppdelad i Bromma minskade församling samt Essinge och Västerleds församlingar.)

Blomkvist, S. H.; Orvar Odds Väg 2, K.; t. 51 32 40; mottagningstid: 11—12.

2:a trakten

(omfattande delar av S:t Görans och Kungsholms eller Ulrika Eleonora församlingar med gräns från Mälaren vid Baltzar von Platens Gatas förlängning, Baltzar von Platens Gata, Hantverkargatan, S:t Eriksgatan, Kungsholmsgatan, Kronobergsgatan, Fleminggatan, Polhemsgatan till Barnhusviken, Barnhusviken, Klara Sjö, Riddarfjärden, Mälaren till Baltzar von Platens Gata).

Lång, A. H. A.; Pontonjärgatan 5, K.; t. 50 70 03; mottagningstid: 11—12.

3:e trakten

(omfattande delar av Adolf Fredriks, Jakobs, Johannes och Klara församlingar med gräns från Barnhusviken vid Tunnelgatans förlängning, Tunnelgatan, Sveavägen, Kungsgatan, Malmkillnadsgatan, Oxtorget, Lästmakargatan, Norrlands-gatan, Birger Jarlsgatan, Tegnérsgatan, Döbelns-gatan, Kungstensgatan, Dalagatan, Tegnérsgatan till Barnhusviken, denna till Tunnelgatan).

Ählström, E. P. E.; Västmannagatan 31, Va.; t. 32 10 51; mottagningstid: 11—12.

4:e trakten

(omfattande delar av Gustav Vasa och Matteus församlingar med gräns från Barnhusviken vid Tegnérsgatans förlängning, Tegnérsgatan, Dalagatan, Kungstensgatan, Luntmakargatan, Markvardsgatan, Sveavägen, Frejgatan, Upplandsgatan, Ynglingagatan, S:t Eriksgatan, Dalagatan, Vanadisvägen, Hälsingegatan, Karlbergsvägen, Sigtunagatan, Odengatan, S:t Eriksgatan till Karlbergssjön).

Wernström, H. T. B.; Vegagatan 5, Va.; t. 31 25 50; mottagningstid: 11—12.

5:e trakten

(omfattande västligaste delen av Mattens församling med gräns från Karlbergssjön vid Drejargatans förlängning, Drejargatan, Rörstrandsgatan, Odengatan, Sigtunagatan, Karlbergsvägen, Hälsingegatan, Vanadisvägen, Dalagatan, S:t Eriksgatan, Ynglingagatan, Norrtullsgatan, stadsgränsen till Karlbergssjön, denna till Drejargatan).

Holmgren, G. M.; Västmannagatan 56, Va.; t. 32 39 75; mottagningstid: 11—12.

6:e trakten

(omfattande delar av Matteus, S:t Görans och Kungsholms eller Ulrika Eleonora församlingar med gräns från Karlbergssjön vid Drejargatans förlängning, Drejargatan, Rörstrandsgatan, S:t Eriksgatan till Barnhusviken, denna till Polhemsgatan, Fleminggatan, Kronobergsgatan, Kungsholmsgatan, S:t Eriksgatan, Hantverkargatan, Baltzar von Platens Gata till Mälaren, denna västerut till S:t Eriksgatans förlängning, Rålambshovsleden, Lindhagensgatan, Kristinebergsvägen, Geijersvägen, Stiernhielmsvägen, Lindhagensgatan till Ulvsundasjön, denna österut till Karlbergskanalen, Karlbergssjön till Drejargatan).

Tolléus, G. E. A.; Pontonjärgatan 45, K.; t. 51 03 17; mottagningstid: 11—12.

7:e trakten

(omfattande delar av Johannes, Matteus, Gustav Vasa och Engelbrekts församlingar med gräns från Norra Brunnsviken vid Roslagstull, Roslagsgatan, Valhallavägen, Birger Jarlsgatan, Karlavägen, Rådmangatan, Birger Jarlsgatan, Tegnérsgatan, Döbelnsgatan, Kungstensgatan, Luntmakargatan, Markvardsgatan, Sveavägen, Frejgatan,

Upplandsgatan, Ynglingagatan, Norrtullsgatan, stadsgränsen till Norra Brunnsviken, denna till Roslagstull).

Wiberg, E. H. M.; Vegagatan 5, *Va.*; t. 31 96 73; mottagningstid: 11—12.

8:e trakten

(omfattande delar av Engelbrekts, Johannes och Hedvig Eleonora församlingar med gräns från Norra Brunnsviken vid Roslagstull, Norra Brunnsviken, Älkestekanalen, Värtan till Lidingöbron, Lidingövägen, Sturevägen, Valhallavägen, Nybrogatan, Karlavägen, Birger Jarlsgatan, Valhallavägen, Roslagsgatan till Norra Brunnsviken vid Roslagstull).

Norling, S. V.; Valhallavägen 46, *Va.*; t. 32 06 95; mottagningstid: 11—12.

9:e trakten

(omfattande delar av Hedvig Eleonora, Engelbrekts och Oscars församlingar med gräns från brofästet vid Lidingöbron, Värtan till Frihamnsvägens förlängning norr om tullhuset, Frihamnsvägen, Värtavägen, Karlaplan, Karlavägen, Grevgatan, Linnégatan, Nybrogatan, Kommendörsgatan, Grev Turegatan, Karlavägen, Nybrogatan, Valhallavägen, Sturevägen, Lidingövägen till brofästet vid Lidingöbron).

Svensson, K. G. A.; Kommendörsgatan 31 B, *Ö.*; t. 62 58 92; mottagningstid: 11—12.

10:e trakten

(omfattande delar av Oscars församling med gräns från Värtan till Frihamnsvägens förlängning norr om tullhuset, Frihamnsvägen, Värtavägen, Karlaplan, Karlavägen, Grevgatan, Linnégatan, Skeppargatan, Kaptensgatan, Grevgatan, Nybroviken, Ladugårdslandsviken, Saltsjön, Värtan till Frihamnsvägens förlängning norr om tullhuset).

Forsström, G. H. A.; Linnégatan 100, *Ö.*; t. 61 59 20; mottagningstid: 11—12

11:e trakten

(omfattande delar av Jakobs, Johannes, Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar med gräns från Nybroviken vid Nybroplan, Nybroplan, Hamngatan, Norrlandsgatan, Smålandsgatan, Biblioteksgatan, Mäster Samuelsgatan, Norrlandsgatan, Birger Jarlsgatan, Rådmansgatan, Karlavägen, Grev Turegatan, Kommendörsgatan, Nybrogatan, Linnégatan, Skeppargatan, Kaptensgatan, Grevgatan till Nybroviken, denna till Nybroplan).

Lundin, A. H. T.; Regeringsgatan 57, *C.*; t. 10 80 15; mottagningstid: 11—12.

12:e trakten

(omfattande delar av Klara och Jakobs församlingar med gräns från Barnhusviken vid Tunnelgatans förlängning, Tunnelgatan, Sveavägen, Kungsgatan, Malmkillnadsgatan, Oxtorget, Läst-

makargatan, Norrlandsgatan, Mäster Samuelsgatan, Biblioteksgatan, Smålandsgatan, Norrlandsgatan, Hamngatan, Malmkillnadsgatan, Brunkebergstorg, Malmstorgsgatan, Fredsgatan, Drottninggatan, Jakobsgatan, Akademigränd, Fredsgatan, Tegelbacken, Riddarfjärden, Klara Sjö, Barnhusviken till Tunnelgatan).

Elgerot, K. G.; Bryggargatan 4, *C.*; t. 10 08 19; mottagningstid: 11—12.

13:e trakten

(omfattande delar av Storkyrkans, Jakobs, Klara, Katarina och Maria Magdalena församlingar med gräns från Norrström till Rödbodtorget, Fredsgatan, Akademigränd, Jakobsgatan, Drottninggatan, Fredsgatan, Malmstorgsgatan, Malmkillnadsgatan, Hamngatan, Nybroplan, Nybroviken, Ladugårdslandsviken, Saltsjön till Hornsgatans förlängning österut, Södermalmstorg, Hornsgatan, Ragvaldsgatan, St Paulsgatan, Bellmansgatan, Bastugatan, Blecktornsgränd, Riddarfjärden, Norrström till Rödbodtorget).

Johannesson, E. E. A.; Stora Nygatan 36, *C.*; t. 20 10 56; mottagningstid: 11—12.

14:e trakten

(omfattande delar av Sofia, Katarina och Maria Magdalena församlingar med gräns från Saltsjön vid Hornsgatans förlängning österut, Södermalmstorg, Hornsgatan, Ragvaldsgatan, Mariagatan, Repslagargatan, St Paulsgatan, Urvädersgränd, Mosebacke Torg, Östgötagatan, Bondegatan, Nytorpsgratan, Skånegatan, Renstiernas Gata, Vita bergsgatan, Ljusterögatan, Erstagatan, Hammarbysjön, Sickla kanal, Långsjön, stadsgränsen till Saltsjön, Saltsjön till Hornsgatans förlängning österut).

Nordström, E. A.; Kocksgatan 56, *Sö.*; t. 43 35 86; mottagningstid: 11—12.

15:e trakten

(omfattande Brännkyrka församling utom Årsta holmar och det område, som är beläget norr om Sockenvägen och öster om avloppsdiket från Årsta gårde till Årstaviken).

Karlsson, K. G.; Pingstvägen 38, Hägersten; t. 45 54 41; mottagningstid: 11—12.

16:e trakten

(omfattande delar av Brännkyrka, Högalids och Maria Magdalena församlingar med gräns från Riddarfjärden vid Blecktornsgränd, Blecktornsgränd, Bastugatan, Bellmansgatan, St Paulsgatan, Adolf Fredriks Torg, Hornsgatan till Liljeholmsviken, Liljeholmsviken runt Reimersholme och Långholmen i Riddarfjärden till Blecktornsgränd).

Blomkvist, B. Hj.; Pålundsgratan 1 A, *Sv.*; t. 69 31 78; mottagningstid: 11—12.

17:e trakten

(omfattande de delar av Bromma församling, som icke tilldelats 1:a trakten).

(Bromma förutvarande församling är fr. o. m. år 1955 uppdelad i Bromma minskade församling samt Essinge och Västerleds församlingar.)

Svensson, S. M.; Runda Vägen 25, Bromma; t. 25 14 63; mottagningstid: 11—12.

18:e trakten

(omfattande delar av Högalids, Maria Magdalena och Katarina församlingar med gräns från Liljeholmsviken vid Hornsgatan, Hornsgatan, Adolf Fredriks Torg, St Paulsgatan, Ragvaldsgatan, Mariagatan, Repslagargatan, St Paulsgatan, Urvädersgränd, Mosebacke Torg, Östgötagatan, Högbergsgatan, Götgatan, Folkungagatan, Västgötagatan, Åsögatan, Tjustgatan, gatan omedelbart söder om kv. Ritbesticket och Pennan, Helgagatan, Skånegatan, Assessorsgatan, Råggatan, Ringvägen, Timotejgatan, Eriksdalsgatan, Vickergatan och dennas förlängning till Årstaviken, Årstaviken runt Årsta holmar, Liljeholmsviken till Hornsgatan).

Lindh, K. E. W.; Samaritgränd 4, Sö; t. 41 65 02; mottagningstid: 11—12.

19:e trakten

(omfattande delar av Maria Magdalena, Katarina och Sofia församlingar med gräns från Skanstull, Årstaviken, Vickergatans förlängning till Årstaviken, Vickergatan, Eriksdalsgatan, Timotejgatan, Ringvägen, Råggatan, Assessorsgatan, Skånegatan,

Helgagatan, gatan omedelbart söder om kv. Pennan och Ritbesticket, Tjustgatan, Åsögatan, Västgötagatan, Folkungagatan, Götgatan, Högbergsgatan, Östgötagatan, Bondegatan, Nytorrgsgatan, Skånegatan, Renstiernas Gata, Vitabergsgatan, Ljusterögatan, Erstagatan, Hammarby Sjö, Södermannagatan, Ringvägen, Rutger Fuchsgatan, Bohusgatan och Götgatan till Skanstull).

Ahlgren, J. A.; Vältstigen 12, Älvsjö; t. 47 11 13; mottagningstid: 11—12.

20:e trakten

(omfattande Enskede församling, av Brännkyrka församling det område, som är beläget norr om Sockenvägen och öster om avloppsdiket från Årsta äng till Årstaviken, samt av Sofia församling dels det område, som begränsas av Skanstull, Götgatan, Bohusgatan, Rutger Fuchsgatan, Ringvägen, Södermannagatan och dennas förlängning till Hammarbyleden, Hammarbyleden till Skanstull, dels det område, som är beläget söder om Hammarbyleden och Sickla kanal).

Abrahamsson, E. G.; Skulptörvägen 15, Johaneshov; t. 49 57 64; mottagningstid: 12—13.

Spångaområdet.

Keller, H. T.; Gribbyvägen 68, Spånga; t. 36 14 72; mottagningstid: 11—12.

Oldenstam, B. L.; Antons Backe 2, Spånga; t. 36 21 33; mottagningstid: 11—12.

Stockholms stads kyrkogårdsnämnd.

Kyrkogårdsnämnden.

*Medborgarhuset, Medborgarplatsen 2, 4 tr.
(postadress: postbox 4170, Stockholm 4;
postgirokontonr 546); t. 449355. Sessions-
tid: i regel andra helgfria måndagen i
varje månad kl. 17.*

I äldre tider hade de olika församlingarna sina särskilda begravningsplatser under och omkring kyrkorna. De gamla kyrkogårdarna inom staden blevo emellertid i mån av befolkningens tillväxt otillräckliga och denna omständighet i förening med insikten om de hygieniska vådorna av begravingar inom städerna åstadkom en framställning till kungl. maj:t, att åt staden finge »till evärdeligt bruk och nyttjande» upplåtas från Karlbergs kungsgård ett område till allmän begravningsplats för Stockholms församlingar. Denna begäran bifölls 1815; dock kom den s. k. »äldre kyrkogården utanför Norrtull» först att begagnas endast av Storkyrkoförsamlingen; i den mån övriga församlingars kyrkogårdar befunnos för dem otillräckliga blevo emellertid även dessa församlingar delaktiga i begravningsplatsen, som också därför efter hand, i synnerhet på 1860- och 1870-talen, huvudsakligen genom av Stockholms stadsfullmäktige gjorda markförvärf, utvidgades till att omfatta 62 hektar, utgörande den nuvarande norra begravningsplatsen. År 1890 inköptes från Enske ett område om 14.80 hektar, vilket 1895 invigdes till kyrkogård och benämndes »ödra begravningsplatsen» (ifrågasatt område benämnes numera »Sandsborgs-kyrkogården»). Denna begravningsplats utvidgades år 1912 med 77.90 hektar, dels genom inköp, dels genom övertagande av under dåvarande lantegendomsnämndens förvaltning stående mark. Denna nya del av södra begravningsplatsen (benämnd »Skogskyrkogården») invigdes år 1920. År 1928 utökades Skogskyrkogården med c:a 11.50 hektar av den staden tillhöriga egendomen Skarpnäck.

Till främjande av eldbegängelsen som begravningsform omändrades ett å Sandsborgs-kyrkogården beläget gravkapell till eldbegängelseanstalt och användes i denna egenskap, under benämningen Sandsborgskrematoriet, fr. o. m. år 1931 och till år 1940, då det å Skogskyrkogården nyanlagda Skogskrematoriet togs i bruk. Efter stadsfullmäktiges beslut den 18 maj 1936 påbörjades samma år uppförandet av detta krematorium jämte kapellanläggning. Kostnaderna för anläggningen inklusive inventarier och konstnärlig utsmyckning uppgingo till 2,970,000 kr.

Den 21 juni 1943 hava stadsfullmäktige anvisat medel ur B. A. Danelii donationsfond till täckande av utgifterna för John Lundqvists uppställelsemonument å Skogskyrkogården.

Förvaltningen av den utanför Norrtull belägna begravningsplatsen ombesörjdes först av Storkyrkoförsamlingen, sedermera av dess och Klara församlingars kommitterade, vilka fr. o. m. 1861 kallade sig »förvaltningen av huvudstadens utom norra tullen belägna begravningsplats». Efter många års förhandlingar fick frågan om huvudstadens begravningsplatser förvaltning sin lösning genom inrättandet jämlikt kungl. förordning den 29 april 1886 av en kyrkogårdsnämnd, bestående av fyra av stadsfullmäktige samt fyra genom kyrkostämmornas i de territoriella församlingarna elektor utsedda ledamöter jämte lika många i enahanda ordning utsedda suppleanter. Denna nämnd övertog enligt kungl. brev s. å. även vården av den äldre kyrkogården utanför Norrtull.

Efter framställning från stadsfullmäktige har genom kungl. förordning den 16 maj 1924 vården av de Stockholms stad tillhöriga eller åt staden upplåtna kyrkogårdarna förklarats utgöra en för hela staden gemensam angelägenhet, vilken staden såsom kommun har att besörja. Samtidigt upphävdes förordningen den 29 april 1886 om kyrkogårdsnämnd i Stockholm fr. o. m. den 1 juni 1924. Den 23 maj 1924 utfärdades av k. m:t instruktion för *Stockholms stads kyrkogårdsnämnd*. Denna instruktion ersattes av nu gällande instruktion för kyrkogårdsnämnden, fastställd av överståthållarämbetet den 20 november 1940.

Kyrkogårdsnämnden har till uppgift att handhava förvaltningen av staden tillhöriga eller åt staden upplåtna begravningsplatser med allt vad därtill hörer, ävensom övriga begravningsväsendet rörande angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas. Det åligger nämnden att uppgöra och till stadsfullmäktige för fastställelse överlämna förslag till bestämmelser angående avgifter och övriga villkor för nyttjanderätt till gravplats. Under kyrkogårdsnämnden lyder kyrkogårdsförvaltningen, vars chef är direktören.

Enligt instruktionen för kyrkogårdsnämnden består nämnden av, förutom ordförande, som tillsättes av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra för två år valda ledamöter, av vilka en utses av [Stockholms domkapitel]¹⁾ samt fem av stadsfullmäktige. För ledamot, utsedd av domkapitlet, tillsättes för två år i enahanda

¹⁾ Numera domkapitlet i Stockholms stift.

ordning suppleant. För övriga ledamöter väljas för samma tidsperiod fem suppleanter av stadsfullmäktige. Nämnden utser årligen inom sig en vice ordförande. Direktören äger närvara vid nämndens sammanträden och deltaga i överläggningsarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter och suppleanter i nämnden ägde rum den 7 december 1954 och 12 december 1955.

Under kyrkogårdsnämndens förvaltning stå två begravningsplatser, nämligen norra begravningsplatsen och södra begravningsplatsen, den senare bestående av tvenne områden, Sandsborgskyrkogården och Skogskyrkogården. Å norra begravningsplatsen finnes ett gravkapell (förutom ett å katolska och ett å mosaiska församlingarnas begravningsplatser). Å Skogskyrkogården finnas Heliga Korsets kapell, som jämte Trons kapell och Hoppets kapell utgör Skogskyrkogårdens huvudkapellanläggning med tillhörande krematorium, samt Skogskapellet och Uppståndelskapellet och å Sandsborgskyrkogården Sandsborgskapellet. Antalet gravkapell å södra begravningsplatsen är sålunda sammanlagt sex. Å norra begravningsplatsen finnes ett Svenska eldbegärfseföreningen tillhörigt krematorium med jordfästningskapell och kolumbarium.

De av katolska och mosaiska församlingarna anlagda särskilda begravningsplatserna inom norra begravningsplatsens område stå icke under kyrkogårdsnämndens förvaltning.

Författningar. Instruktion för Stockholms stads kyrkogårdsnämnd, fastställd av ÖÅ 20 nov. 1940 (Kf 1940: nr 61). Instruktion för kyrkogårdsnämndens [kamrerare] direktör, antagen av nämnden 3 nov. 1936. K. brev 27 aug. 1886 ang. gamla kyrkogårdens utanför Norrtull överlämnande till kyrkogårdsnämndens vård och förvaltning. Bestämmelser rörande Stockholms stads begravningsplatser, utg. av kyrkogårdsnämnden i mars 1951. Taxa å avgifter för nyttjanderätt till gravplatser å stadens begravningsplatser, godkänd av SF 19 mars 1945. Taxa å avgifter för begagnande av de under kyrkogårdsnämndens förvaltning ställda begravningsplatser, gällande fr. o. m. 1 januari 1956. Taxa å avgifter för underhåll m. m. av gravar å Stockholms norra och södra begravningsplatser, beslutad av kyrkogårdsnämnden 26 juni 1951.

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten 5,606,014 kr. (därav engångs 112,000 kr.), kapitalbudgeten 170,000 kr. (därav engångs 25,000 kr.); inkomster: driftbudgeten 2,290,638 kr.

Kyrkogårdsnämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

***Britth, L. G.**, statskommisarie.

Övriga ledamöter.

***Danielsson, J. E. V.**, kyrkoherde (utsedd av domkapitlet).

***Alderin, E. K.**, ombudsman, stadsfullm.

Krokstedt, Astrid J. M., ombudsman, stadsfullm.

Larson, Berta M., föreståndarinna, stadsfullm.

Persson, O. J., parkarbetare.

Suppleanter¹⁾.

***Lund, B. A.**, kyrkoherde (utsedd av domkapitlet).

***Björkhammar, S. A.**, ombudsman.

Carlsson, C. G., civilingenjör.

Olsson, Ingrid M., barnträdgårdslärarinna, stadsfullm.

Ryderberg, Ingrid, förste assistent.

***Sjönell, P. B. G.**, direktör.

Sekreterare (840 kr.).

Linderoth, A. T., borgarrådssekreterare (se sid. 123).

Tjänstedelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; **Alderin, E. K.**; **Britth, L. G.**

Revisorer.

Gemensamma för gatunämnden m. fl. (se sid. 186).

Kyrkogårdsförvaltningen.

Nämndens expedition.

Medborgarhuset, Medborgarplatsen 2, 4 tr (postadress: postbox 4170, Stockholm 4; postgirokontonr 546); t. 44 93 55 (växel); expeditionstid: helgfria dagar 10—14,30, lördagar och dag före helgdag 10—14, under april månad—fredag även 16,30—18.

Direktör (B 13).

Attermark, J. H. T. (förordn. t. o. m. ^{30/11} 1956); t. 44 93 55 (växel) och 40 55 31; mottagnings-tid: 10—11.

¹⁾ Enligt nämndens beslut skola ordföranden samt ledamöterna hrr Alderin och Persson vid förfall i första hand ersättas av suppleanterna fröken Ryderberg och fröken Olsson i nu nämnd ordning, vice ordföranden och fröken Larson i första hand ersättas av suppleanterna hrr Björkhammar och Sjönell i nu nämnd ordning samt fröken Krokstedt av suppleanten hr Carlsson. Därest denna ordning icke kan upprätthållas, skola de av stadsfullmäktige valda suppleanternas ordning vara följande: 1) hr Björkhammar, 2) hr Sjönell, 3) fröken Ryderberg, 4) fröken Olsson samt 5) hr Carlsson.

KN

Kamrerare (26).

Fors, M. W.; träffas säkrast 10—11.

Biträdande ingenjör (25).

Murhammar, S. I. G.; t. 49 25 80.

Kammarsskrivare (21).

Johansson, f. Whitlock, Irma E.; Eriksson, C. I.

Förste kontorsskrivare och kassör (16).

Askner, f. Westermarck, D. E. (Lisa).

Förste kontorsskrivare (16).

Södergren, Wera F. E.

Arkitekt för granskning av gravvårdsritningar m. m. (7,884 kr.).

Wahlman, J. I.; träffas helgfria tisdagar 16,30—18 och fredagar 10—11,30 samt under tiden april—juni även helgfria måndagar och torsdagar 10—11,30.

En *ritare*, två *kontorsskrivare*, två *kansli-biträden*, fyra *kontorsbiträden*, två *telefonister*, en *expeditionsvakt*.

Norra begravningsplatsen.

Solna (postadress: Stockholm 6); t. 27 2640 (växel); expeditionstid: helgfria dagar 10—16,30, lördagar och dag före helgdag 10—14.

Kyrkogårdsinspektör (23).

Lindström, N. W.

Kontorssassistent (18).

Bolming, N. O. G.

En *förste verkmästare*, en *förste trädgårdsmästare*, fem *trädgårdsmästare*, en *biträdande verkmästare*, två *biträdande trädgårdsmästare*, ett *kansli-biträde*, ett *kontorsbiträde*.

Dessutom *arbetare* (vintern lägst 52, sommaren högst 114) och *arbeterskor* (vintern lägst 3, sommaren högst 171).

Södra begravningsplatsen.

Enskede; t. 49 25 80 (växel); expeditionstid: helgfria dagar 10—16,30, lördagar och dag före helgdag 10—14.

Kyrkogårdsinspektör (23).

Gustafsson, K. G.; träffas helgfria dagar 10—11.

Kammarsskrivare (21).

Östedt, F. H.

En *förste verkmästare*, tre *förste trädgårdsmästare*, tre *trädgårdsmästare*, en *krematorieföreståndare*, en *biträdande krematorieföreståndare*, en *biträdande verkmästare*, två *biträdande trädgårdsmästare*, sju *krematoriebiträden*, ett *kansli-biträde*, två *kontorsbiträden*.

Dessutom *arbetare* (vintern lägst 49, sommaren högst 94) och *arbeterskor* (vintern lägst 7, sommaren högst 232).

Stockholms stads idrotts- och friluftsstyrelse

och i samband därmed stående institutioner m. m.

Idrotts- och friluftsstyrelsen.

Hantverkargatan 26, 3 tr., K.; tel.: se nedan expeditionen.

Stockholmsolympiaden år 1912 kan anses hava medfört idrottens genombrott i det allmänna folkmedvetandet i Sverige. Därefter har det blivit en allt viktigare kommunal uppgift att understödja sammanslutningar med idrottslig verksamhet på sitt program.

Innan staden inrättade ett särskilt organ för handläggningen av hithörande ärenden, beviljade stadsfullmäktige anslag till skilda förvaltningar för bad- och idrottsändamål. Sälunda anlades under 1920-talet för stora belopp såsom nödhjulsarbeten badanläggningar och idrottsplatser av fastighetsnämnden, mindre idrottsplaner, lekplaner och källbackar av gatunämnden, lekplaner i anslutning till skolorna av folkskolektionen samt skridskobanor av gatunämnden och folkskolektionen. Dessutom beviljades anslag under en särskild statuttill »Övriga bidrag till främmande inrättningar» till gymnastikverksamhet och för anordnande av simundervisning samt till underhåll och skötsel av idrottsplatser och skridskobanor. Med hänsyn till önskvärdheten av att frågor om beviljande och disponering av anslag för ifrågakommande ändamål bleve likformigt och enhetligt behandlade, uppdrog stadskollegiet år 1927 åt en kommitté att framlägga förslag angående den framtida beredningen av dessa frågor. Denna idrottskommitté avgav sitt betänkande den 26 november 1928 (Utl. 1929: nr 68), vari den föreslog, att för handläggning av stadens idrotts- och badfrågor måtte tills vidare för vinnande av ytterligare erfarenheter inrättas en särskild, under folkskolektionen sorterande idrottskommission. Sedan gatunämnden och folkskolektionen i yttranden häröver föreslagit, att berörda ärenden måtte uppdragas åt en självständig myndighet, beslöt stadsfullmäktige den 4 mars 1929 att för ändamålet inrätta en Stockholms stads idrottsstyrelse. Instruksen för den nya styrelsen fastställdes av k. m:t den 26 april 1929 och trädde i kraft den 1 maj samma år.

Friluftslivets ökade utbredning och behovet av stadens medverkan till främjande och tryggnad av befolkningens möjligheter att idka friluftsliv föranledde stadskollegiet att år 1936 tillsätta en särskild friluftskommitté, som den 5

oktober 1938 avgav sitt betänkande (Utl. 1939: nr 65), innehållande en allmän plan för stadens friluftsförfrämjande åtgärder. Genom stadsfullmäktiges beslut den 20 februari 1939 uppdrogs åt idrottsstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som framlagts i friluftskommitténs betänkande, under benämningen *Stockholms stads idrotts- och friluftsstyrelse*, handhåva även stadens friluftsverksamhet. Instruksen för styrelsen i dess utvidgade form fastställdes av överståthållarämbetet den 20 november 1940 och trädde i kraft den 1 december samma år.

Stockholms stads idrotts- och friluftsstyrelse handhar förvaltningen av stadens för idrott, lekar, bad och friluftsverksamhet avsedda anläggningar, i den mån de icke enligt gällande författning eller särskilt beslut av stadsfullmäktige tillhöra annan myndighets förvaltning, samt handlägger övriga härmed sammanhängande frågor, vilkas vård överlämnas åt styrelsen av stadskollegiet. Det åligger styrelsen att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem åskas.

Styrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter för styrelsens ledamöter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Styrelsen utser vid början av varje tjänstgöringsår inom sig en vice ordförande. Vid sammanträde med styrelsen äger direktören närvara och deltaga i överläggning med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad i protokollet. För handläggning av vissa ärenden har styrelsen inom sig utsett särskilda ekonomi-, idrotts- och friluftssdelegerade samt delegerade för instruktions- och ungdomsverksamhet. Chef för styrelsens kontor och anläggningar är direktören.

För särskilda arbetsuppgifter äger styrelsen påkalla biträde av vederbörande stadsmyndigheter. Sådant biträde lämnas av kammarkontoret med styrelsens bokföring.

Stadsfullmäktige utsåg senast ledamöter och suppleanter i nämnden den 7 och 20 december 1954 samt den 12 december 1955.

Instruktion. Instruksen för Stockholms stads idrotts- och friluftsstyrelse, fastställd av ÖÅ 20 nov. 1940 (Kf 1940: nr 55).

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten 8,598,409 kr. (däruv engångs 2,209,400 kr.), dess-

IFS

utom förlagsmedel 1,621,793 kr., kapitalbudgeten 387,000 kr. (engångs), lånemedel, i linjen 830,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 1,832,325 kr.

Idrotts- och friluftsstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Malm, A. B., direktör, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Edstam-Vorbech, A. M. (Anna-Maja), folkskol-inspektör, stadsfullm.

Karlsson, Hans G. B., ombudsman, stadsfullm.

***Nordenfelt, B.**, redaktör.

***Waldemarson, A. V.**, redaktör, stadsfullm.

***Wide, E. E.**, överlärare.

Suppleanter¹⁾.

***Claesson, G. H.**, organisationschef.

Elbe, A. M., typograf.

Fredström, K. G., tandläkare.

***Gudmundson, E.**, seminarielärare.

Lundström, Å., tjänsteman.

***Sahlin, E. E.**, chefsombudsman.

Sekreterare (4,356 kr.).

Almgren, E. V., verkst. direktör (se sid. 529).

Idrotts- och friluftsstyrelsens delegerade m. m.

Ekonomidelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; **Karlsson, Hans G. B.**; **Malm, A. B.**, vice ordf.; **Waldemarson, A. V.**; **Gudmundson, E.**

Frilufttsdelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; **Claesson, G. H.**; **Edstam-Vorbech, A. M.** (Anna-Maja); **Karlsson, Hans G. B.**; **Nordenfelt, B.**; **Waldemarson, A. V.**

¹⁾ Enligt styrelsens beslut skola vid förfall för ledamöterna suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden och ledamöterna hrr Wide och Karlsson, suppleanterna hrr Elbe, Lundström, Claesson, Gudmundson, Fredström och Sahlin, för vice ordföranden och ledamöterna fru Edstam-Vorbech och hr Nordenfelt suppleanterna hrr Gudmundson, Fredström, Sahlin, Elbe, Lundström och Claesson samt för ledamöterna hr Waldemarson suppleanterna hrr Sahlin, Gudmundson, Fredström, Elbe, Lundström och Claesson.

Idrottsdelegerade.

Berglund, H. J., ordf.; **Edstam-Vorbech, A. M.** (Anna-Maja); **Elbe, A. M.**; **Fredström, K. G.**; **Sahlin, E. E.**; **Wide, E. E.**, vice ordf.

Delegerade för instruktions- och ungdomsverksamhet.

Wide, E. E., ordf.; **Edstam-Vorbech, A. M.** (Anna-Maja); **Lundström, Å.**; **Nordenfelt, B.**, vice ordf.; **Sahlin, E. E.**; **direktören.**

Styrelsen för Östermalms idrottsplats.

Ordförande: **Berglund, H. J.**, borgarråd, stadsfullm. (utsedd av stadskollegiet).

Övriga ledamöter: **Lundström, Å.**, tjänsteman, **Sahlin, E. E.**, chefsombudsman (utsedda av idrotts- och friluftsstyrelsen); **Bratt, J. L.**, f. d. kammarrättsråd, **Rude, K. F. R.**, major (utsedda av Sveriges centralförening för idrottens främjande).

Revisorer.

Gemensamma för folkskoledirektionen m. fl. (se sid. 357).

Idrotts- och friluftsstyrelsens kontor.

Hantverkargatan 26, 3 tr., K.; t. 54 06 20; expeditionstid: 8,30—11,30, 12,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—11,30, 12—14).

Stat år 1956. (Central förvaltning.) Utgifter: driftbudgeten 878,814 kr. (därav engångs 5,300 kr.), dessutom förlagsmedel 325,450 kr.

Direktör (B 16).

Magnusson, O. M. R. (förordn. t. o. m. ³¹/8 1961); mottagningstid efter överenskommelse.

Kansliavdelningen.

Sekreterare (31).

Franzén, R. M.

Utredningsman (21,756 kr.).

Hjort, A. L., badinspektör.

Kammarsskrivare (21).

Bock, A. S.

Förste kontorsskrivare (16).

Eriksson, Karin I., registrator.

Kontorsskrivare (13).

Ruthberg, f. Engström, Karin M.

Kameralavdelningen.*Kamrerare* (28).

Ljungman, C. G.

Förste kammarsskrivare (23).Lindberg, A., tjl. (se sid. 212), *tf.* Ribæus, f.
Spjuth, Eva G.*Kontorsassistenter* (18).Helgstrand, f. Lindblom, E. Iris; Wistedt, J. H.,
tjl. (se sid. 210), *tf.* Meyerson, Carin.En *kontorsskrivare*, tre *kanslibiträden*,
sex *kontorsbiträden*, två *expeditionsvakter*,
en *telefonist*.**Tekniska avdelningen.***Arbetschef* (35).

Swenning, R.

Ingenjörer.

Svenson, B. A. (31); Engström, K. G. V. (28).

Underingenjörer (23).

Blomkvist, E. V.; Nyström, N. J. A.

Förste verkmästare (21).

Holm, G. H. L.; Eklin, H. A.

Verkmästare (18).

Carlsson, N. G. R.

Mättningsförmän (16).

Platin, C.-G.

Två *verkmästarbiträden*, ett *förrådsbiträde*,
en *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*,
ett *ritbiträde*, två *mättningsbiträden*.**Idrottsplatsavdelningen.****Anläggningar för utomhusidrott.**

I Stockholm finnas f. n. sexton större *idrottsplatser*, nämligen Stadion samt Östermalms, Johanneshovs, Hammarby, Kristinebergs, Stadshagens, Hjorthagens, Zinkensdamms, Enskede, Älvsjö, Aspuddens, Stora Mossens, Ångby, Stora Essingens, Mälarhöjdens och Årsta idrottsplatser. Här till komma, efter inkorporeringen av förutvarande Spånga socken, Hässelby och Bromstens idrottsplatser samt Spånga idrottsplats (Gläntan). Skötsel av dessa ombesörjes av de lokala idrottsammanslutningarna. Av dessa äro Stadion och Östermalms idrottsplatser anlagda å staten tillhöriga områden samt de övriga belägna å Stockholms stad tillhörig mark.

Stadion förvaltas av stadionstyrelsen.

Östermalms idrottsplats, se sid. 208
och 577.

Hammarby idrottsplats är utarrenderad till Hammarby idrottsförening. Staden lämnar årligt bidrag till idrottsplatsens underhåll, under villkor att viss skuldgång beredes kostnadsfritt tillträde till densamma (jfr sid. 577).

Kristinebergs, Stadshagens, Hjorthagens, Zinkensdamms, Johanneshovs, Enskede, Älvsjö, Aspuddens, Stora Mossens, Stora Essingens, Mälarhöjdens, Ångby och Årsta idrottsplatser (se sid. 210), vilka tillkommit medelst å stadens stat anvisade anslag, förvaltas av idrotts- och friluftsstyrelsen. I fråga om idrottsplatserna inom Spånga skötes driften av lokala idrottsföreningar med ekonomiskt stöd av styrelsen.

Förutom nu nämnda idrottsplatser finnes ett 60-tal *bollplaner*, bland vilka de i Vasaparken samt invid Eriksdals och Skarpnäcks skolor och vidare de i Blommensberg, Gröndal, Gubbängen, Hammarbyhöjden, Hägerstensåsen, Hökarängen, Mariehäll, Midsommarkransen, Olovslund, Riksby, Stureby, Södertörn, Södra Ångby, Tallkrogen, Tantolunden, Traneberg, Vällingby, Västberga, Västertorp och Örby äro de största. Därjämte har idrotts- och friluftsstyrelsen lämnat ekonomiskt bidrag till idrottsorganisationer, vilka anlagt idrottsplaner på mark, som avgiftsfritt eller mot lågt arrende upplåtits av staden. För idrottsutövning användas även de *lekplaner*, som äro belägna i stadens parker, i koloniträdgårdsområdena, vid folkskolorna eller å andra lämpliga ställen. I samband med visst markavtal mellan kronan och staden har på Ladugårdsgärdet mark ställts till förfogande för idrottsändamål. Under 1948—1949 har här iordningställt ett *sportfält* om c:a 60,000 m². Skarpnäcks sportfält om c:a 1 milj. m², som förvaltas av idrotts- och friluftsstyrelsen sedan den 1 januari 1947, användes för glid- och segelflygverksamhet, motortävlingar och olika bollspel. Under år 1952 har sportfältet kompletterats med en motorterrängbana för ungdom jämte en trimningsverkstad i anslutning till banan.

Staden har under senare år medverkat till anläggandet av *tennisbanor*, ehuru i begränsad utsträckning och endast med avseende på utebanor. Sälunda finnas för närvarande sju tennibanor utarrenderade till klubbar och tio banor under styrelsens regi i anslutning till idrottsplatserna. Därjämte har styrelsen medverkat till anläggandet av fjorton banor i enskild ägo.

Uppgifter angående avgifterna å ifrågavarande anläggningar kunna erhållas å idrotts- och friluftsstyrelsens kontor.

Genom styrelsens försorg anordnas *skridskobanor* dels å vissa av styrelsens idrottsplatser och bollplaner, dels i parker, dels ock vid sådana stadens folkskolor, som äro belägna på större avstånd från de allmänna skridskobanorna. Under vintersäsongen anläggs omkring

190 sådana banor. Dessutom lämnar staden bidrag till anordnande av ett antal för allmänheten upplåtna, enskilda skridskobanor under villkor att barn i stadens skolor hava fritt tillträde till banorna. På idrottsplatser och annorstädes iordningställas 14 ishockeybanor och 3 hockeyhockeybanor med belynings- och andra anordningar. Vidare underhållas omkring 130 kälkbackar i stadens parker och förstäder.

Stat år 1956. (Idrottsplatser m. m.) Utgifter: driftbudgeten 3,631,418 kr. (därav engångs 1,316,900 kr.), dessutom förlagsmedel 244,830 kr.; kapitalbudgeten 347,000 kr. (engångs); inkomster: driftbudgeten 432,775 kr.

Inspektör (26).

(För idrottsplatsavd.)

Dahlin, T. J., tjl. (se sid. 211), *tf.* Wistedt, J. H.

Kammarsskrivare (21).

Ribæus, f. Spjuth, Eva G., tjl. (se sid. 209); en vakant.

Förste kontorsskrivare (16).

Åkerman, H. M. F.

En kontorsskrivare, ett kanslibitråde, ett kontorsbiträde.

Idrottsplatser.

Kristineberg.

Kristineberg, K.; t. 50 95 15.

Stora Essingen.

Essingestråket, K.; t. 53 97 90.

Föreståndare (17).

Hertzell, S. E. T., för Kristinebergs och Stora Essingens idrottsplatser.

Stadshagen.

Stadshagen, K.; t. 50 05 25.

Vasaparken.

Tel. 30 30 66.

Föreståndare (17).

Eriksson, A. L., för Stadshagens idrottsplats och Vasaparkens bollplan.

Hjorthagen.

Jägmästargatan, Hjorthagen; t. 61 05 01.

Matteus bollplan.

Vanadisvägen 14, Va.; t. 31 55 55.

Föreståndare (17).

Ekberg, A. O., för Hjorthagens idrottsplats och Matteus bollplan.

Zinkensdamm.

Ringvägen 16, Sö.; t. 42 24 90.

Föreståndare (17).

Bengtson, K. A.

Johanneshov.

Nynäsvägen, Enskede; t. 48 20 70.

Årsta.

Sköntorpsvägen, Johanneshov; t. 48 47 34.

Föreståndare (17).

Nilson, G. A., för Johanneshovs och Årsta idrottsplatser.

Enskede.

Handelsvägen, Enskede; t. 49 16 85.

Föreståndare (17).

Bastholm, E. A.

Älvsjö.

Huddingevägen, Älvsjö; t. 47 12 33.

Föreståndare (17).

Nylander, E. T.

Aspudden.

Aspudden, Hägersten; t. 45 05 75.

Föreståndare (17).

Stråhle, B. E. R.

Mälarhöjden.

Södertäljevägen, Hägersten; t. 46 11 18.

Föreståndare (17).

Crammer, C. H. V.

Stora Mossen.

Västerled, Bromma; t. 25 35 27.

Föreståndare (17).

Björkman, E. G.

Ängby.

Vultejuvägen, Bromma; t. 37 36 72.

Föreståndare (17).

Carlson, G. E. H.

Sportfält.

Skarpnäck.

Tel. 59 09 02.

Föreståndare (17).

Hertzell, N. G. (se även sid. 215).

Ladugårdsgärdet.

Tel. 61 06 40.

Tennisbanor.

Smedslätten.

Älviksvägen—Djurklowvägen, Bromma; t. 25 05 22.

Hjorthagen.

Jägmästargatan, Hjorthagen; t. 60 83 83.

Enskede.

Handelsvägen, Enskede; t. 49 16 85.

Älvsjö.

Huddingevägen, Älvsjö; t. 47 12 33.

Mälärhöjden.

Södertäljevägen, Hägersten; t. 46 11 18.

Flatenbadet.

Stockholm 20; t. 93 01 00.

Johanneshovs isstadion.

Inom Johanneshovs idrottsområde har åren 1953—1955 anlagts en konstfrusen isbana. Den 4 november 1955 invigdes banan, som är stadens största idrottsanläggning. Banan skall under vintersäsongen, 1 oktober—31 mars, användas för ishockey, konsttäckning, träning för bandy och hastighetsåkning samt för allmänhetens åkning. Dessutom skall banan användas för isrevyer företrädesvis under den tidiga hösten och våren. Under sommaren anordnas tre tennisbanor på arenan, som emellertid även kan användas för andra idrotter såsom brottning, boxning, basketboll, handboll, gymnastik. Vidare kan arenan utnyttjas för konserter, teater och folkmöten.

Arenan, som är ellipsformad, är 76,9 m lång och 40,6 m bred. Dess totalyta är 2,700 m². Vintertid rymmer anläggningen c:a 17,000 åskådare, varav c:a 600 sittplatser. Sommartid kan den bereda 6,000 sittplatser och 3,000 ståplatser.

Johanneshovs isstadion bildar med Johanneshovs och Årsta idrottsplatser en organisatorisk enhet, se sid. 210.

Intendent (25,800 kr.).

Dahlin, T. J.; t. 54 06 20 eller 59 55 33; Johanneshovs isstadion, t. 59 08 54.

Fyra vaktmästare.

Badavdelningen.

Bad, lokaler för inomhusidrott samt föreningslokaler.

Under idrotts- och friluftsstyrelsens förvaltning äro ställda följande bad, lokaler för inomhusidrott och föreningslokaler:

Friluftsbad.

Vanadisbadet, beläget i Vanadislundens och Älvsjöbadet vid Huddingevägen i Älvsjö äro bassängbad med renat vatten.

Eriksdalsbadet är beläget vid Eriksdalslundens. För år 1955 hava stadsfullmäktige anvisat medel till påbörjande av ett nytt friluftsbad i Eriksdalslundens. Flatenbadet, beläget vid sjön Flaten i Enskede, är Stockholms största strandbad med en badstrand av c:a 1,200 meters längd. Inom anläggningen finnas även anordningar för barnbad, två tennisbanor, idrotts- och lekfält samt tältområde. Erstaviksbadet är ett strandbad vid Erstavikens norra strand. Ågestabadet och Farstanäsens friluftsbad äro två strandbad i sjön Magelungen. Älvsjöbadet invid Huddingevägen i Älvsjö är ett bassängbad med renat vatten. Långsjöbadet är ett strandbad i Långsjön, Brännkyrka. Mälärhöjdens friluftsbad vid Jakobsberg i Sättravägens förlängning omfattar förutom strandbadet även ett tältområde. Vårbybadet är ett strandbad i Mälaren vid Vårbyfjärden. Det är utarrenderat. Tranebergsbadet, nära Tranebergsbrons östra landfäste, är ett sol- och duschbad. Solviksbadet och Stora Essingens friluftsbad, båda vid Mälaren, användas numera på grund av vattnets förorening endast som sol- och duschbad. Ångbybadet är ett strandbad i Södra Ångby vid Mälaren. Kanaanbadet, ett strandbad i Grimsta vid Mälaren, är i första hand anordnat såsom bad för barn från de norra och västra delarna av staden. Inom Spånga finnes ett mindre strandbad i Hässelby och ett vid Lövssta intill Spånga ungdomsgård, båda vid Mälaren.

Varmbad.

Forsgrénsska badet, som togs i bruk hösten 1939, är ett gemensamhetsbad, innehållande en bassäng om 12 × 33¹/₂ meter med en vändbrygga vid 25 meter samt omklädningsutrymmen för 480 badgäster samtidigt. Liljeholmsbadet är en flytande anläggning, förlagt till Liljeholmsviken invid Hornstull. Det har en bassäng å 6 × 16,67 meter. Det i Aspudden belägna varmbadhuset har en bassäng om 6 × 15 meter samt karbad. Ett mindre varmbadhus utan bassäng finnes även i Älvsjö. Badanläggningarna i Mälärhöjdens, Ballstälunds, Enskede och Storkyrkoförsamlingens skolor äro vissa tider, då de ej äro erforderliga för skolornas behov, upplåtna för allmänheten. Förvaltningen av dessa bad, i den mån de äro avsedda för allmänheten, handhaves av styrelsen. Dessutom finnes en mindre bastu i Hässelby.

Staden lämnar bidrag till *simundervisning* samt *undervisning i livräddning* åt elever vid vissa av huvudstadens undervisningsanstalter. Därjämte meddelar idrotts- och friluftsstyrelsen kostnadsfri simundervisning vid flertalet friluftsbad.

Gymnastik- och idrottshallar.

Idrotts- och friluftsstyrelsen handhar förvaltningen av följande gymnastik- och idrottshallar.

Eriksdalshallen öppnades hösten 1939. Hallen inrymmer två banor om 22 × 43 meter resp. 17 × 38 meter samt en mindre bastu. Antalet fasta åskådarplatser utgör 2,134, varav 1,144 sittplatser. Vid vissa arrangemang kan antalet platser utökas med ytterligare 1,236 sittplatser och 600 ståplatser. Vasa gymnastikhall är inrymd i Vasa realskolas byggnad. Forsgrénsska gymnastikhallen, som står i direkt förbindelse med Forsgrénsska badet är inredd jämväl för handboll och tennisspel. Salens golvyta mäter 16,5 × 36 meter. En mindre åskådarläktare rymmer 120 personer.

För gymnastikändamål lämnar staden bidrag till enskilda sammanslutningar (jfr sid. 577).

Stat år 1956. (Idrottshallar och bad.) Utgifter: driftbudgeten 2,217,555 kr. (därav engångs 405,500 kr.), dessutom förlagsmedel 864,114 kr., kapitalbudgeten, lånemedel, i linjen 500,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 900,310 kr.

Badinspektör (26).

Hjort, A. L., tjl. (se sid. 208), *tf.* Lindberg, A.; Medborgarhuset, Medborgarplatsen, Sö.; t. 42 00 06.

e En kontorsskrivare, ett kanslibiträde,
n expeditiönsvakt.

Varmbad.

Forsgrénsska badet.

Medborgarhuset, Medborgarplatsen, Sö.; t. 40 11 02 (kontor), 40 07 05 (kassan).

TVå förste badmästare, en siminstruktör, fyra badmästare, en förrådsföreståndarinna, två kassörskor, åtta badassistenten samt biträdes- och stöderskepersonal.

Liljeholmsbadet.

Liljeholmsviken (vid Hornstull), Sv., t. 68 67 80.

En förste badmästare, en badmaskinist, två kassörskor.

Älvsjö varmbadhus.

Johan Skyttes Väg 232, Älvsjö; t. 47 17 20.

En badföreståndarinna.

Aspuddsbadet.

Schlytersvägen 53, Hägersten; t. 45 00 11.

En maskinist (tillika maskinist i Älvsjö varmbadhus), en badföreståndarinna.

Mälarhöjdsbadet.

Mälarhöjdens nya folkskola, Hägersten.

En baderska, en maskinskötare.

Bällstalundsbadet.

Bällstalunds folkskola, Mariehäll.

En baderska, en maskinskötare.

Enskedebadet.

Enskede folkskola, Stockholmsvägen 30, Enskede.

En baderska, en maskinskötare.

Storkyrkans folkbad.

Storkyrkans folkskola, Svartmangatan 20—22, C.

En baderska.

Hässelby bastu.

Brändövägen 7, Hässelby Villastad.

Friluftsbad.

Vanadisbadet.

Vanadislunden (ing. från Sveavägen), Va.; t. 30 12 11.

Under badsäsongen en badföreståndare, en biträdande badföreståndare, två simlärare, en expeditiönsföreståndarinna, tre kassörskor, en garderöbsföreståndarinna, tre garderöbsvakter samt stöderskepersonal.

Tranebergsbadet.

Fredhäll (vid Snoilskyvägen), K. (Utarrenderat.)

Eriksdalsbadet.

Eriksdalslunden (ing. från Ringvägen 96), Sö.; t. 41 11 38. (Utarrenderat.)

Flatenbadet.

Stockholm 20; t. 93 01 00.

Under badsäsongen en badföreståndare, tre simlärare.

Barnbadet; t. 93 02 35.

Kanaanbadet.

Bromma; t. 37 93 18.

Under badsäsongen två simlärare.

Barnbad, öppet för allmänheten i viss utsträckning.

Farstanäsets friluftsbad.

Södertörns villastad; t. 94 14 45.

Under badsäsongen en badföreståndare.

Älvsjöbadet.

Invid Huddingevägen, Älvsjö; t. 471507.

Under badsäsongen en *badföreståndare*, två *simlärare*, två *kassörskor*, två *garde-robsvakter* samt *städerskepersonal*.

Ågestabadet.

Södertörns villastad; t. 94 18 02.

Under badsäsongen en *badföreståndare*.

Långsjöbadet.

Sjöstigen (invid Långsjöplan), Älvsjö; t. 47 21 60.

Under badsäsongen en *badföreståndare*, två *simlärare*.

Mälarhöjdens friluftsbad.

Nordväst om Jakobsbergs gård, Hägersten; t. 46 12 71.

Under badsäsongen en *badföreståndare*, två *simlärare*.

Vårbybadet.

Vårby; t. 46 73 01.

(Utarrenderat.)

Ängbybadet.

Färjestadsvägen (Södra Ängby), Bromma; t. 37 08 76.

Under badsäsongen en *badföreståndare*, fyra *simlärare*.

Erstaviksbadet.

Vid Erstavikens norra strand, 20 min. gångväg från Solsidans station; t. 17 10 90.

Under badsäsongen en *badföreståndare*, en *simlärare*.

Hässelbybadet.

»Allmänna badet»; t. 38 14 31.

En *badföreståndare*.

Sol- och duschbad.

Solviksbadet.

Smedslätten, Bromma; t. 25 04 00.

Stora Essingens friluftsbad.

Invid Oxhålshamnen å öns västra sida; t. 51 63 51.

Gröndalsbadet.

I kv. Bommen vid Sjöbjörnsvägen, Gröndal, Sv.

Hjorthagens sol- och duschbad.

Vid Wenströmsvägen, Hjorthagen.

Ekbackens sol- och duschbad.

Inom Ekbacken invid Norra Brunns- viken.

Långholmens sol- och duschbad.

På Långholmens östra del omedelbart intill Västerbron.

Lokaler för gymnastik och inomhusidrott.

Eriksdalshallen.

Ringvägen 70, Sö.; t. 43 88 90 och 43 89 15 (biljettbeställn.), 42 00 06 (föreståndaren), 43 91 18 (huvudkassören).

Övervaktmästare (16).

Masreliez, W. L.

En *huvudkassör*, två *vaktmästare* samt *städerskepersonal*.

Vasa gymnastikhall.

Hälsingegatan 4, Va.; t. 30 46 74.

En *vaktmästare*.

Forsgrénska gymnastikhallen.

Medborgarhuset, Medborgarplatsen, Sö.; t. 40 11 02.

Två *biträden*.

Friluftsavdelningen.

Friluft-, instruktions- och ungdomsverksamhet.

För att tillgodose stadens invånares behov av markutrymmen för friluftsliv har staden inköpt stora områden. Under styrelsens förvaltning stå friluftsområdena Tyresta, Åva, Lissma, Flatenområdet med Orhem, Farstanäset och Liljedal, Finnhamn och Grinda ävensom fyra mindre sådana områden i Mälarhöjden, Hökarängen och Södra Ängby.

Tyresta i Österhaninge socken omfattar 1,416 hektar. Flatenområdet med Orhem ligger helt innanför stadsgränsen i sydost och omfattar cirka 400 hektar. Farstanäset, som omfattar 43 hektar och är beläget på sjön Magelungens södra strand, utnyttjas såsom ett allmänt tältområde. Fem föreningsstugor finnas uppförda där. Liljedals friluftsområde på Ekeröns norra strand ett par mil väster om staden utgöres av ett skogsområde om cirka 40 hektar. De mindre områdena vid Mälarhöjden, Hökarängen och Södra Ängby med en areal av tillhoppa ungefär 50 hektar användas såsom tältområden. Egendomen Finnhamn är belägen öster om Ingmarsö vid Husaröleden

IFS

och omfattar ett antal öar med tillsammans en areal av 90 hektar. År 1955 förvärvade staden Idholmen, som är belägen nordväst om Finnhamn och omfattar cirka 38 hektar. Grinda ligger utmed segelleden till Sandhamn mellan Värmdö och Ljusterö och innehåller en total areal av cirka 160 hektar, vartill kommer den öster om Grinda belägna ön Västra Lövsjärn om cirka 1 hektar, som förvärvades år 1955. Genom en donation har staden år 1949 blivit ägare till Särso om 16 hektar omedelbart norr om Finnhamn.

Förutom nu nämnda områden under styrelsens förvaltning finnas även ett antal andra områden, där styrelsen har möjligheter att vidtaga åtgärder till främjande av stockholmarnas friluftsliv. Staden äger samtliga aktier i fastighetsaktiebolaget Nacka (se sid. 534), vilket förvaltar Nacka friluftsområde, beläget omedelbart intill stadens sydöstra gräns. Egendomen omfattar 716 hektar. För friluftsliv utnyttjas även Kanaans friområde utefter Mälarens strand i Håsselby med en areal av c:a 200 hektar, egendomarna Skärholmen och Vårby om sammanlagt c:a 200 hektar, egendomen Ågesta söder om sjön Magelungen om c:a 1,000 hektar samt egendomen Norrga om c:a 200 hektar vid sjön Gätaren i Grödinge socken. Gälön är stadens största friluftsområde med en areal av 1,820 hektar. Ön har fastlandsförbindelse och är belägen cirka 30 km sydost om Stockholm. Rånö, som är beläget vid Mysingen öster om Nynäshamn och omfattar cirka 375 hektar, förvärvades av staden år 1949. Nätarö är beläget ett par km söder om Rånö och omfattar cirka 555 hektar, varav staden förvärvade 548 hektar år 1949 och 7 hektar år 1953. Sistnämnda är förvärvades även Angholmen, som är belägen nordväst om Nätarö och omfattar 34 hektar. Lissma friluftsområde förvärvades av staden år 1952 och består av två partier, som tillsammans omfatta 502 hektar. Innanför stadsgränsen ligger fyra mindre friområden, nämligen Grimstaskogen, Judarnsreservatet, Kaknäsområdet samt naturkorridoren från Skanstull öster ut förbi Lilla Sjöklia mot Nacka friluftslivsreservat å tillhoppa cirka 240 hektar. Den kronan tillhöriga egendomen Fjärdlång i södra skärgården med en areal av cirka 350 hektar har fr. o. m. år 1955 arrenderats av styrelsen för att användas för friluftssändamål.

Den mark, som styrelsen disponerar för friluftsliv, belöper sig till c:a 7,600 hektar på fastlandet och 1,600 hektar i skärgården, vilket med nuvarande befolkningsantal i staden om c:a 776,000 invånare motsvarar c:a 120 m² per invånare. På ett tiertal friluftsområden har styrelsen låtit upprusta och iordningställa äldre byggnader för uthyrning åt allmänheten såsom självhushållstugor. Dessutom har styrelsen för samma ändamål låtit uppföra helt nya enfamiljshus med varierande antal bäddplatser, från 2 till 6 st. Samtliga stugor, som under sommar-

såsongen uthyras för minst en och högst tre veckor till en och samma familj, äro fullt utrustade med erforderliga inventarier. Styrelsen disponerar för närvarande sammanlagt 176 semesterlägenheter för självhushåll.

På Grinda och Finnhamn har styrelsen iordningställt *semesteranläggningar*.

I april 1949 invigdes segelfartyget af Chapman såsom Stockholms första permanenta *vandrarhem*. Fartyget, som ligger förankrat på Stockholms ström vid Skeppsholmen, har upplåtits till Svenska Turistföreningen för ändamålet.

För att främja *roddidrotten* har styrelsen till vissa klubbar upplåtit ett antal kapproddbåtar att användas för motions- och långfärdsrodd.

Styrelsen har även iordningställt en roddbassäng i Östra realläroverket för inomhusträning och upplåtit densamma till Svenska roddförbundets mellersta kretsstyrelse utan ersättning. En permanent roddbana har anordnats i norra Brunnsviken. För allmänhetens nöjesrodd uthyras 35 roddbåtar, förlagda till Rålambshov, Eriksdalslunden, Kvarnviken och Skärholmen.

Vid Drevviken ha sex byggnader iordningställt såsom föreningsgårdar, vilka tillsammans bilda *»Drevvikens idrottsby»*.

I Fagersjö finnes en *sportstuga*, till vilken allmänheten har tillträde.

För att bereda den lägerlivsidkande allmänheten tillfälle till ordnad *camping* och för att koncentrera ett större antal av dess utövare till för ändamålet lämpliga platser i Stockholms omgivning har staden till deras förfogande ställt särskilda *lägerlivsområden*, där vissa för ändamålet erforderliga anordningar vidtagits. Sådana lägerlivsområden finnas för långtidstältning invid sjöarna Flaten och Alten, intill Mälarböjdens friluftsbad, å Farstanåset vid sjön Magelungen, vid Hökarängen, vid Nibbla å Ekerö och å skärgårdsreservaten Finnhamn, Grinda, Rånö, Nätarö, Gälö, Åva och Fjärdlång. För korttidstältning finnas dessutom lägerlivsområden för turister vid Bredäng och vid Södra Angby i närheten av Angbybadet. Från och med år 1940 registreras på alla lägerlivsområden samtliga tältande och varje tältinnehavare har att erlagga en mindre tältningsavgift.

Styrelsen har anordnat en *kanotled* å en längd av 20 km samt *cykelstigar* söder om staden å samma längd.

Av Föreningen för skidloppningens och friluftslivets främjande hava, delvis i samarbete med andra organisationer, anlagts *skidbackar* vid Fiskartorpet ävensom en större sportstuga, vilken under hela året är avgiftsfritt tillgänglig för den idrottsutövande allmänheten. Till föreningens verksamhet lämnar staden bidrag (jfr sid. 577). Å styrelsens stat äro medel upptagna för underhåll och drift av skidbackar, därav två i Enskede, en i Hammarbyhöjden, en i Älvsjö, en i Blommensberg, två i Stadshagen, en vid Stora Mossen i Bromma samt en vid Rosendal på

Djurgården ävensom av smärre skid- och teknikbackar i stadens parker och ytterområden. Inom staden och dess närmaste omgivningar anordnas ett antal *skidspår* till en sammanlagd längd av ca 320 km.

För att möjliggöra orienteringslöpning ha permanenta orienteringsleder upplagts med fasta orienteringspunkter till växlande antal inom olika terrängområden i Stockholmsstrakten.

Styrelsen ställer vissa staden tillhöriga vattenområden till stockholmarnas förfogande för *amatörfiske*. Genom olika fiskevårdande åtgärder ökas fiskebeståndet. 15,000 fiskekort tillhandahålles allmänheten under år 1955 för rätt till fiske i ett trettiotal vatten i Mälaren, Saltsjön och insjöar i Stockholms närmaste omgivningar.

Styrelsen förvaltar samtliga staden tillhöriga *hamn- och uppläggningsplatser* för småbåtar.

En omfattande *instruktions- och ungdomsverksamhet* bedrivs av styrelsen. För att intressera den till klubbar ej anslutna ungdomen för idrottsutövning på fritiden drives en speciell idrottspropaganda bland sådan ungdom. Med hjälp av kända idrottsmän samt ungdomsledare utom idrottens krets anordnar styrelsen instruktionsverksamhet i fri idrott på idrottsplatserna, utbildning av ledare och instruktörer inom skilda idrottsgrenar, friluftsgymnastik och sportledarverksamhet för sådan ungdom. Deltagandet är avgiftsfritt. Styrelsen vidtager även åtgärder för lägerverksamhet på Finnhamn, Grinda och Närtarö.

I syfte att åstadkomma ett effektivare utnyttjande av skolornas obligatoriska friluftsdagar ställer styrelsen kunniga ledare till lärarnas förfogande. Därjämte anordnas ett stort antal permanenta terrängbanor, orienteringsleder, punktorienteringsbanor m. m. på lämpliga terrängområden inom staden eller dess närmaste omgivningar. I samarbete med skid- och friluftsförbundet samt turistföreningen m. fl. anordnar styrelsen under sportlovet utflykter och utfärder samt instruktion i vinteridrottens olika grenar.

Styrelsen söker slutligen att i möjligaste mån stödja idrotts- och friluftsförbundens verksamhet med kontanta bidrag ävensom genom att ställa instruktörer till deras förfogande.

Stat år 1956 (Friluftsverksamhet, ungdomsverksamhet m. m.) Utgifter: driftbudgeten 1,870,622 kr. (därav engångs 481,700 kr.), dessutom förlagsmedel 187,399 kr., kapitalbudgeten 40,000 kr. (engångs), låneomedel, i linjen 330,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 499,240 kr.

Friluftshintendent (33).

Thor, E. V.

Kammarsskrivare (21).

Löwgren, E. A.

Tillsynsman (19).

Hemming, B. O.

Kontrollant (19).

Karlström, K. S.; kontor vid Skarpnäcks sportfält, t. 59 27 13.

Båttillsynsman (17).

Tebelius, B. G.

Ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde.

Instruktions- och ungdomsverksamhet.

Kontor: Zinkensdamms idrottsplats; ungdomsidrott: t. 40 13 16; kursverksamhet: t. 40 16 52; skolorngdomsutflykter och läger: t. 40 13 60.

Förste sportledare (23).

Öst, N. O.

Friluftsassistent (13).

Lindkvist, C. E. R.

Ett kontorsbiträde.

Lägerlivsområden.

Flaten och Älten.

Flatenbadet, Stockholm 20; t. 93 01 00.

Föreståndare (17).

Hertzell, N. G. (se även sid. 210).

Mälarkhöjden.

Mälarkhöjdens friluftsbad vid Jakobsberg i Sättravägens förlängning; t. 46 12 71.

Farstanäset.

Södertörns villastad; t. 94 14 45.

Liljedal.

Ekerö socken; t. 0756 + 200 28.

Ängby.

(För turister.)

Invid Ängbybadet; t. 37 08 76.

Bredäng.

(För turister.)

Södertäljevägen, vid Mälarkhöjdens idrottsplats; t. 46 11 18.

Friluftsområden på fastlandet.

Tyresta.

Österhaninge socken; t. 97 02 50.

Biträdande tillsynsman (13).

Helgösta, G. E.

Åva.

Tyresö socken; t. 91 71 51.

Gålö.

*Österhaninge socken; t. 0750 + 331 56,
0750 + 331 26.*

Lissma.

Huddinge socken.

Nacka, Orhem och Drevviken.

Tel. 93 05 68.

Tillsynsman (16).

Ringblom, S.

Friluftsområden i skärgården.

Finnhamn.

Ljusterö socken; t. 0764 + 460 02.

Fjärdlång.

Ornö socken; t. 0750 + 560 91.

Grinda.

Värmdö socken; t. 0764 + 490 72.

Nätarö.

Utö socken; t. 0752 + 118 30.

Rånö.

Utö socken; t. 0750 + 570 85.

Tillsynsman (13)

(för Nätarö och Rånö).

Andersson, V. T.

Vid idrottsstyrelsen har under år 1955 antalet sysselsatta arbetare varit i medeltal 187 st.

Stockholms stads civilförsvarsnämnd.

Civilförsvarsnämnden.

Bolinders Plan 3 (postadress: postfack, Stockholm 8); t. 222020 (växel). Nämnden sammanträder som regel en gång i månaden.

Enligt civilförsvarskungörelsen den 14 september 1944 tillkommer civilförsvaret: a) att planlägga och i enlighet med meddelade föreskrifter verkställa erforderliga åtgärder för civilbefolkningens samt anläggningars, byggnaders och annan egendoms skyddande mot fientliga anfall, särskilt flyganfall, ävensom mot spioneri och sabotage; b) att ingripa mot sådan brand eller skada, som förorsakas av fientlig verksamhet, ävensom i övrigt begränsa eller lindra följderna av dylik verksamhet; c) att under krig och, i den mån k. m:t därom förordnar, vid krigsfara ingripa jämväl mot annan brand eller skada än sådan, som förorsakas av fientlig verksamhet; d) att planlägga och genomföra undanförsel och förstöring, i den mån sådan verksamhet icke enligt vad därom är eller kan vara bestämt åvilas annan myndighet än civilförsvarsmyndighet; e) att, i den mån k. m:t därom särskilt förordnar, vidtaga åtgärder för omhändertagande av en mera omfattande flyktingström; samt f) att i övrigt handhava sådan på det allmänna ankommande civilverksamhet för rikets försvar, som icke enligt vad därom är eller kan vara föreskrivet åvilas annan myndighet än civilförsvarsmyndighet.

Riket indelas i civilförsvarsområden. Stockholms stad tillhör Stockholms civilförsvarsområde, i vilket förutom staden ingår Sundbyberg, Solna, Nacka, Saltsjöbaden samt Lidingö.

Den centrala ledningen av civilförsvaret utövas under k. m:t av civilförsvarsstyrelsen. Inom varje län handhar länsstyrelsen ledningen av civilförsvaret. Länsstyrelsens uppgift har i civilförsvarskungörelsen närmare angivits så, att å densamma ankommer att leda och övervaka planläggningen av civilförsvaret samt att tillse att statliga och kommunala myndigheter samt enskilda fullgöra sina skyldigheter i enlighet med verkställd planläggning. Länsstyrelsen har

vidare att anordna övningar m. m. samt att leda och övervaka civilförsvarsutbildningen. I Stockholm ankomma dessa uppgifter å överståthållarämbetet. Den omedelbara ledningen av civilförsvaret inom varje civilförsvarsområde tillkommer civilförsvarschefen, vars uppgifter i stort sett angivas med samma ordalag som ifråga om länsstyrelse. De grundläggande bestämmelserna rörande civilförsvarets omfattning och beskaffenhet inom varje civilförsvarsområde skola upptagas i en organisationsplan. Förslag till sådan plan skall upprättas av civilförsvarschefen i samråd med den eller de civilförsvarsnämnder, som finnas inom civilförsvarsområdet. Över förslaget skola de, som i allmänhet utöva kommunernas beslutanderätt, erhålla tillfälle att yttra sig. Organisationsplan skall därefter fastställas av länsstyrelsen. I den mån kostnaderna för civilförsvaret icke täckas av statsmedel, skola de årligen fördelas mellan kommunerna inom ett civilförsvarsområde i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som inom varje kommun eller del av kommun påförts de skattskyldiga vid nästföregående års taxering till allmän kommunalskatt. Påstår kommun, att särskilda skäl finnas för annan fördelningsgrund, äger länsstyrelse (överståthållarämbetet) förordna huru fördelningen skall ske.

Det åligger kommun att i enlighet med den ändring i civilförsvarslagen den 15 juli 1944, som trätt i kraft den 1 juli 1949 bl. a. att genom sina myndigheter lämna civilförsvarschefen biträde i sådana frågor rörande civilförsvaret som hava samband med de särskilda myndigheternas verksamhetsområden, att jämlikt gällande organisationsplan inrätta och utrusta allmänna skyddsrum samt vidtaga andra byggnadsanordningar ävensom reservanordningar för vatten-, gas- och elektricitetsförsörjningen samt att utföra källarrumsgenombrott för allmänna och enskilda skyddsrum.

De kommunen åvilande uppgifterna med avseende å civilförsvaret skola handhavas av en civilförsvarsnämnd.

Stadsfullmäktige beslöt den 18 december 1944 att tillsätta *Stockholms stads civilförsvarsnämnd*. Denna nämnd skall enligt samma beslut

bestå av fem ledamöter, av vilka minst en skall vara kvinna. För varje ledamot skall utses en ersättare. Uppdraget skall gälla för fyra år. Avgår ledamot eller ersättare under den för hönom bestämda tjänstgöringstiden, skall fyllnadsval anställas för återstående tid. Civiltförsvarschef må ej vara ledamot eller ersättare i civiltförsvarsnämnd, ej heller den som icke uppnått tjugutre års ålder eller som icke råder över sig och sitt gods. Ledamot eller ersättare må kunna avsäga sig uppdraget: a) om han icke är boende inom kommunen; b) om han är ämbets- eller tjänsteman och av sin befattning hindras att fullgöra uppdraget; c) om han efter fyra års tjänstgöring som ledamot i nämnden är i tur att därifrån avgå samt d) om han uppnått sextio års ålder eller eljest uppgiver hinder, som av den väljande myndigheten godkännes. Vid civiltförsvarsnämnds sammanträde äger civiltförsvarschefen att närvara och deltaga i överläggningarna men ej i besluten samt att, om han så önskar, få sin mening antecknad till protokollet. Han äger därjämte påkalla sammanträde av nämnden för behandling av vissa frågor. Civiltförsvarsnämnd utser inom sig ordförande och vice ordförande för ett år i sänder. Endera av ordföranden och vice ordföranden skall vara icke krigstjänstskyldig person.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter i civiltförsvarsnämnden för åren 1953—1956 ägde rum den 5 december 1952.

Författningar. Civiltförsvarslag 15 juli 1944, med ändr. (Kfh 1946: sid. 1353; Svf 1947: nr 388, 1948: nr 432, 1950: nr 46, 1951: nr 271, 289, 1952: nr 91). K. civiltförsvarskungörelse 14 sept. 1944 (Kfh 1946: sid. 1377), med ändr.

Stat år 1956. Utgifter: driftbudgeten 324,152 kr., dessutom förlagsmedel 6,784,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 98,000 kr.

Civiltförsvarsnämndens ledamöter

(för åren 1953—1956).

Ordförande.

*Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.; t. 540500 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

*Ossbahr, C. P., advokat, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Abelin, H. O. Hj. R:son, revisorsassistent.

*Henström, U. K. A., överlärare.

*Nihlfors, f. Cassel, Margit M. S., fru.

Ersättare¹).

*Brundell, A. B., ombudsman.

*Lundmark, B. G., köpman.

*Risslander, G., byggnadsingenjör.

*Bjuvberg, J. B. A., kassör.

*Lindahl, Annie, folkskollärarinna.

Sekreterare (1,392 kr.).

Karlöf, E. A., ekonomidirektör; t. 22 20 20 (växel) (se sid. 187).

Revisorer.

Gemensamma för direktionen för stadens rätts- och polisväsen m fl. (se sid. 64).

Som civiltförsvarsnämndens verkställande organ fungerar gatukontoret (se sid. 186).

¹) Suppleanterna äro här upptagna i samma ordningsföljd som de ledamöter, inberäknat ordföranden och vice ordföranden, vilkas ersättare de i första hand skola vara.